

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

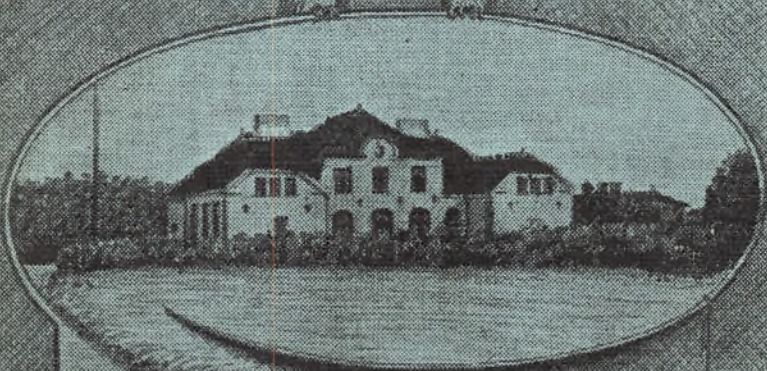
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

MISSUMSKE

COBBEGER

NISSUMSKE
AARBØGER

1942

NISSUMSKE AARBØGER
1942

UDGIVET AF
NØRRE NISSUM SEMINARIUMS
ELEVFORENING

UNDER REDAKTION AF
HARALD BERG

M. CHRISTENSENS BOGTRYKKERI
STRUER 1943

INDHOLD

1. Tre Jubilæumssange	5
2. Ved Elevfesten 1942. Af <i>Ricardt Jensen</i>	9
3. Trende Steder skrevet. Af <i>Vilh. Værge</i>	10
4. Vi spillede Kugle. Af <i>L. Emil Christensen</i> ..	11
5. Hvad er det at være troende? Af Pastor <i>Krogsø</i>	12
6. Spredte Minder om Pastor Ad. L. Hansen og hans Hustru. Af <i>P. Nørskov Lauritsen</i>	16
7. Lærer Niels Møller, vestre Skole. Af Semi- narielærer <i>J. Kirkegaard</i>	25
8. De gamle, der faldt. Af Red.	31
9. Aaret, der svandt. Af Forstander <i>P. C. Gjel- strup</i>	37
10. Jubilæumsholdet 1943	48
11. Dimittenderne 1942	50
12. Af Aarets Dagbog	55

TRE JUBILÆUMSSANGE

Vort Skolehjem! Bag Bakkers Hegn,
med Sus fra Fjordens blanke Baand,
med frugtbar Muld i frodig Egn
du ligger som et Værn for Aand,
for Aand, som vækkes, Aand, som gror,
for Aand, som higer, Aand, som tror.

Vort Skolehjem! Vort Hjem du blev
i nogle dyre Ungdomsaar.
I vore Sjæle dybt du skrev,
ja mejsled ind, saa nu det staar
usletteligt i Strid og Fred
dit »Kend dig selv«, »Arbejd og bed«.

Vort Skolehjem! Vi takker dig
for, hvad du vakte i vort Sind.
Du gav os Lys paa Livets Vej
og viste til dets Kærne ind.
Gud, lad i Skolens ædle Jord
vor Gerning sætte samme Spor!

Vort Skolehjem! Halvhundred Aar
dit skønne Kald du øvet har.
I lyse som i trange Kaar
med Kraft fra Naadens Kilde klar
du fostred Ungdomsskaren stærk,
indvied den til Fredens Værk.

Vort Skolehjem! Paa Festens Dag
din Børneflokk er stævnet hid.
Vort Haandslag tolker Hjertets Slag
og Fremtidshaab trods Tidens Strid:
Staa stærk og støt, som før du stod,
væk Evne, Lyst og mandigt Mod!

Johs. Hejbøl,
Lærer ved Seminariet (dim. 21).

*M*ellem Istidsbanker høje
ligger der en Have
som en Gudegave
i Morænenes Spor.
Langt mod Syd er Lyng for Øje,
og mod Nord Saltbølger pløje
Skrænter ned i brede Fjord.

Hellas vi vor Have kalder;
thi fra Oldtidsskoler
hentet er Symboler
paa dens store Maal:
Ung i Sind, trods høje Alder,
kæmpe ærligt, til du falder,
altid Vagt om Hjemmets Baal.

Haabets Sol i Tider mørke
over Haven brænder,
dybt i Bryst den tænder
Vilje stærk og sand.
Unge Sind den giver Styrke,
varme Hjerter til at dyrke
Visdomsblomst i Danmarks Land.

Hellas, dine Børneskarer
Fylke om dig danner
under Korsets Banner
paa din Æresdag.
Vore Bønner dig bevarer,
saa du frem i Tiden klarer
Kampen for din ædle Sag.

Edvard Damholt,
Elev i Seminariets III Klasse.

Midt i en Sværdtid med Jammer og Gru,
medens en Verden af Livslykke ødes,
Tusinders Skæbner, der slides itu,
– trænger vel Frænde med Frænde at mødes.

Midt i en Tid, der kun regner med Magt,
og hvad de groveste Sanser kan fatte,
mindes vi, hvordan en Grundsten blev lagt,
– Aandens, Kulturens de evige Skatte.

Aandsbaaret Syn og en fængende Gnist,
Arbejd' og Bøn som forenede Kræfter
virkede, Værket stod færdigt til sidst,
– ventede Væksttid i Dage derefter.

Skiftende Tider med Godtvejr og Storm
fik du – vor Skole – vel stundom at mærke.
Dog gennem Aarene fandt du din Form,
– følte, i Vaarlufte blev Vingerne stærke.

Ofte du saa, hvordan Ungdom tog fat,
hented sig Kundskab i rivende Strømme,
– voksede i Visdom ved Dag og ved Nat,
– afklaret Syn over higende Drømme.

Snart førtes Planer med ildnende Glød
frem paa den Kamplads hvor Meninger brydes.
Snart var det Tanker om Liv og om Død,
– gudgivne Love, der stedse maa lydes.

Højsindet, Mænd under vekslende Kaar
leded din Ungdom for Dagen – og Livet.
– Nu bringer Ungdom og graanende Haar
sammen en Tak for, hvad stort der blev givet.

– Tag mod vor Hyldest paa denne din Dag.
– Røgt saa dit Kald, medens Tiderne svinder
og lad dit Virke for Fremtidens Sag
næres og varmes af Fortidens Minder.

– Mindekrans, bundet i fejreste Vaar,
vil som en Tak om din Pande vi fæste.
– Første Trin gik du mod hundrede Aar,
– vi ønsker Lykke og Held til det næste.

St. Steffensen,

Dimittend fra Seminariet (1923).

VED ELEVFEJSTEN

4. DECEMBER 1942

Af Ricardt Jensen

Melodi: Den danske Sang

*Da Isen brød fra de danske Strande,
en Vildmark laa der i Sten og Grus,
en iskold Ørken med Spor af Vande,
der stridigt løb under Stormes Sus,
en regntung Dæmning med Gus fra Vesten
og Drøn fra Havenes Bølgefraad.
Men da saa Sol steg af Hav i Øster,
et Danmark laa der med Drøm om Daad.*

*Og Daad blev øvet i kampglad Færden,
hvor Kampens Gny døved' Sværdets Saar,
og Daad blev øvet i Hjemmets Verden,
hvor Liv blev værnet i Ufreds Aar.
Og Daad blev øvet i fælles Virke
ved daglig Kæmpen med Muld og Hav.
Brød Fjenden Grænsen, et Dannevirke
af unge Viljer det Frelse gav.*

*Ved fælles Virke blev Danmark bygget;
hver bar en Sten til vort fælles Hjem.
Hver fik en Andel af Landets Lykke
i lyse Sind og i Lunets Gem.
Og nu, hvor Ufreden hærger Verden,
hvor mit og mer raaber højt i Kor,
vi bygger Danmark i stille Færden,
hvor mit og mer bliver dit og vor.*

TRENDE STEDER SKREVET

Af Vilh. Værge (01)

*Du mener, alt vil blive glemt,
hvad du har tænkt og levet.
Nej, hvad du øver — godt som slemt —
bli'r trende Steder skrevet.*

*Først skrives det i Herrens Bog.
Han vejer Værk og Kræfter.
Han kender, hvad du gav og tog,
og dømmer dig derefter.*

*Saa skrives det i Hjertets Grund,
tit, saa du maa dig ømme.
Du føler dig saa styg og ond,
at du dig selv maa dømme.*

*Til sidst det skrives i dit Blik,
dit Ansigt og din Stemme,
at hver, som du til Nabo fik,
det ogsaa kan fornemme.*

*Tag derfor Vare paa din Færd
og lad af Gud dig raade;
thi kun den Id og Daad har Værd,
som virkes ved Guds Naade.*

VI SPILLEDE KUGLE

Af L. Emil Christensen

(Fra Svensk)

*Vi spillede Kugle en Dag paa en Vej,
en ukendt og fattig Smaadreng og saa jeg.*

*Jeg havde halvtreds vel, og han kun fem.
Vi spilled' en Stund blot, saa tabte han dem.*

*Han sendte mig harmfuldt et taarefyldt Blik.
Jeg fløjtede bare forlegent og gik.*

*Dog angredes alt, da jeg kom til vor Port.
Det følte i Sindet som ondt, der var gjort.*

*Jeg vendte tilbage og søgte ham der,
hvor jeg havde vundet, hvad han havde kær.*

*Men Drengen var borte. Mig harmer det Spil!
Og spilles der Kugle, ser aldrig jeg til.*

*End give jeg vilde — jeg ved ikke hvad,
en Sum vel af Penge, hvis blot han blev glad.*

*Men nu er han borte i Livsstræbets Jag —
en Slider og Slæber, som tager sit Tag.*

*Og fandt jeg ham atter, det hjalp nok ej stort;
thi det, der ej ændres, er ondt, man har gjort.*

*Man kan ikke give Smaakugler af Ler
til Trøst for en Dreng, naar som Mand man ham ser!*

HVAD ER DET AT VÆRE TROENDE

Af Sognepræst A. S. Krogsoe

Nedenstaaende bedes betragtet, ikke som et Kapitel i en videnskabelig Afhandling, men som en Undervisningstime, hvorfor der er gjort Brug af andres Tanker uden Angivelse af Forfatter; jeg nævner især Danskeren Plum og Svenskeren Aulén foruden Schweizeren Barth.

»Hvad skal jeg gøre for at blive frelst?« — »Tro paa den Herre Jesus Kristus« (Ap. Gj. 16, 30—31). Desværre er Ordet »Tro« blevet mis-handlet i Brugen, saa det er kommet til at betyde noget ringere end Viden. »Jeg ved det ikke, men jeg tror det«. Det vilde derfor være godt, om vi kunde finde et andet Ord for Kristendommens Grundforhold, for hvad Tro saa ellers er — en usikker Formodning er den i alt Fald ikke, men der findes intet bedre.

Skal vi nu til Indledning bestemme, hvad Tro er, vil vi tage vort Udgangspunkt fra et Ord af Luther i hans »Store Katekismus«: »disse to — Gud og Troen — hører sammen og bør sammenføjes.« D. v. s. Troen er et Forhold til Gud; naar vi taler om Tro, taler vi ogsaa om Gud; han er Centrum i Tros-Forholdet. Deraf følger, at Troen aldrig rettes mod noget andet end Gud, vi tror ikke paa Gud og paa andre Ting tillige; Troen kan være stærk eller svag, men hvordan den er, er den rettet paa Gud alene. Men dette Forhold har to Sider. Paa den ene Side maa Troen bestemmes som et Fællesskab mellem Gud og os; det afgørende er, at den Gud, der bor i et utilgængeligt Lys (1. Tim. 6, 16), er den Gud, der træder os saa nær, at han — som Augustin siger — er os nærmere, end vi selv er. Han bor i vore Hjerter, vi har Samfund med ham (1. Johs. 1, 3). Men paa den anden Side ophæves i Troen ikke Afstanden mellem Gud og os; Gud bliver ved at være Gud og Mennesket at være Menneske; det er netop saa, at jo nærmere Gud i Troen

kommer et Menneske, des tydeligere mærker Mennesket sin Afstand fra ham; for Guds Ansigt skærpes Syndsbevidstheden. I denne Modsætning bestaar Troen, og den splittes ikke derved. Thi Følelsen af Fællesskabet og af Afstanden er to Sider af det samme Forhold. Men naar det er rigtigt, er det klart, at Tros-Fællesskabet med Gud maa være stiftet af ham; det kan kun komme i Stand ved, at det oprettes fra oven af, d. v. s. ved at Gud aabenbarer sig. Det er Gud, der hersker, derfor skabes Troen ved, at et Menneske gribes af Gud og holdes fast af ham. Det er den troendes Svar paa Spørgsmaalet: »Hvorfor tror du?« — »Jeg kan ikke andet.« Jeremias siger: »Du tvang mig med Magt« (20,7). Ingen har sagt det stærkere end Karl Barth, der kalder Troen for et »Hulrum«, der skal fyldes. Men paa den anden Side er Troen lige fuldt en menneskelig Aktivitet, en Afgørelse fra vor Side. Luther taler om Troens dristige »trods alt«, Søren Kierkegaard om at gaa ud paa de dybe Vande. Det siger ogsaa Jesus, naar han opfordrer til at tro, og Paulus taler om at arbejde paa vor Sjæls Frelse med Frygt og Bæven. Det er af allerstørste Vigtighed, at ingen af disse to Synspunkter overses. Troen er ikke det, at vi søger Gud for at faa visse Fordele deraf, f. Ex. komme i Himlen; en saadan Betragtning er milevidt fra det, der er karakteristisk for Troen, men vi har mødt en Gudsaaenbarelse, vi ikke har kunnet komme uden om, og vi har vovet midt i vor Forsagthed at sige et dristigt »Ja« til Gud. Spørges vi om, hvad der er først, er Svaret naturligvis, at Guds Aabenbarelsen gaar forud for Troen.

Spørger vi nu efter Troens Indhold, henvises vi til den hellige Skrift, især N. T. (»eneste Regel og Rettesnor,« siger Reformatorerne). Men her støder vi paa en dobbelt Vanskelighed. Luther siger, at Skrifterne skal bedømmes ud fra det Synspunkt, om »de driver paa Kristus«, og derfor nedsatte han flere af dem, f. Ex. Jakobs Brev og især Aabenbaringen, mens han fremhævede Johs. Evangelium o. a., ligesom han udtrykkelig sagde, at det, der ikke lærer Kristus, er ikke apostolisk, selv om det er Ord af Sct. Peter eller Paulus; mens hvad der lærer Kristus er apostolisk, selv om det er Judas, Annas, Pilatus eller Herodes, der siger det. Her har Luther givet os et udmærket Kendetegn paa, hvad der hører til Troen: hvad der lærer Kristus. Vi vil næppe udskyde saa meget som han, men f. Ex. Paulus' Lære om Kvinderne m. m., lærer ikke Kristus og hører ikke med til Troens Indhold. Den anden Vanskelighed er, hvad Grundtvig kalder: »Det exegetiske Pavedømme« (Exegese = Fortolkning): at Troens Indhold kun ved Teologernes Fortolkning kunde uddrages af N. T., saa Lægfolket var afhængig af dem; det er ikke underligt, at Grundtvig frygtede Teologernes Fortolkninger, naar vi tænker paa, at han havde oplevet Rationalismens Tid. Da er det Grundtvigs uvisnelige

Ære i den danske Kirke, at han har peget paa Trosbekendelsen og Sakramenterne som Vejledere til i Skriften at finde, hvad der driver paa Kristus; saaledes siger han i en Prædiken af 31/7 1825: »saa længe der har været Kristne til . . . bekendte de, at Jesus Kristus var den Guds enbaarne Søn, Gud med Faderen, paa hvis Ord de lod sig døbe, i hvis Navn de knælede, i hvis Navn de ved Daaben annammede Guds Aand med Syndernes Forladelse, i hvis Legemes og Blods Samfund de fandt det evige Liv.«

Klarere kan det ikke siges, hvad Troens Indhold er: det ved Jesus Kristus, vor Frelser, skabte Samfund med Gud, og saa har Luther Ret i, at alt, hvad der i Skriften lærer Kristus, er Regel og Rettesnor, og naar Lægfolket staar fast paa det, kan ingen opkommende vantro Mode-Teologi drive det bort. Ofte møder man imidlertid hos Lægfolk den Mening, at Læren er unødvendig; det kommer kun an paa Livet, at være grebet af Gud. Vel er det en Hovedsag at erfare med den engelske Digter, Hutchinson: »Gud er efter mig.« Vel maa det indrømmes, at den tyske Filosof, Jacobi, har grebet det ene fornødne, naar han siger, at han er en Kristen i Hjertet, men en Hedning i Forstanden, men det er ikke det ideale, for Gud henvender sig til det hele Menneske, ikke blot til Følelsen og Villien, men ogsaa til Forstanden. Og da Troen kommer ved, at man hører, er kristelig Prædiken nødvendig, og Nødvendigheden af en Dogmatik (Troslære) følger ganske simpelt af, at denne Prædikens Indhold paa ingen Maade frit er overgivet den enkelte Prædikants Vilkaarlighed, som kan bringe saavel Sandhed som Løgn, Ret som Uret; da træder Troslæren til og prøver Forkyndelsens Sandhed og styrker dens Overbevisning om at give Sandheden. Det er dette Forhold, at Vidnesbyrdet i Kirken nødvendigvis maa forudsætte et Arbejde med Læren, som Karl Barth har udtrykt i den kendte Sætning, at »Dogmatiken er nødvendig, fordi der skal prædikes i Kirken paa Søndag«. Der rejser sig her Spørgsmaalet, om vor Gudserkendelse er adækvat : svarer til sin Genstand. Naturligvis maa vi sige Nej; det indre Liv i Gud fatter vi ikke; vi maa bruge menneskelige Udtryk, f. Ex. Guds Bolig, Guds Arm, Guds Vrede o.s.v., men i Forhold til vor Guds Erkendelses Formaal er den fuldstændig adækvat; vi har nemlig ikke Brug for at kende Guds skjulte Dybder, men kun hans Forhold til os, og der har vi faaet al den nøjagtige Viden om Gud, som vi trænger til. Naturligvis er det et Billede, vi bruger, naar vi kalder Gud for »Fader«, men forstaas det ikke umiddelbart, at netop dette Ord giver os en rigtig Forstaaelse af Gud i hans Forhold til os? Vil vi hævde, at vore Ord om Gud ikke er adækvate, peger de i alt Fald i den rigtige Retning og ligner derved Profeten, der viser Vej til det hellige Land uden selv at komme derind. Vi

kan altsaa sige, at trods al menneskelig Indskrænkethed er vor Guds-
erkendelse adækvat.

Endelig møder vi Spørgsmaalet om Troens Vished; hvordan kan jeg
være vis paa, at jeg har den rette Tro. Der har i denne Forbindelse været
henvist til Kristendommens sædelige Virkninger; aldrig har nogen stillet
saa store Krav til Mennesker, som Jesus har, f. Ex. i Bjergprædikenen,
og Livet viser, at Kristendommen er den stærkeste sædelige Kraft, et
Menneske kan modtage. Det er fuldstændig rigtigt, men derpaa lader
sig ingen Vished bygge; den vilde altsaa være afhængig af, i hvilken
Grad vi var i Stand til at efterkomme de sædelige Krav, Kristendommen
aktualiserer. Det vilde føre enten til Fortvivelse eller til, hvad Luther
kalder »Værkhellighed«. Ej heller lader den sig opbygge paa vore Erfar-
inger, vore Oplevelser, de religiøse Følelser. Dels ved alle erfaringerne,
hvor usikker en Grundvold det er, og Troen skal være et »trods alt«,
der ogsaa lever, naar jeg intet erfarer eller føler, og dels maa det være
klart, at Visheden ikke skal bygges paa noget som helst af vort eget.
Luther siger, at Visheden bestaar i, at Troen river os bort fra os selv
og anbringer os uden for os selv, saa vi ikke kan gøre Brug af noget
af vort eget. Visheden i Trosforholdet er — som S. Kierkegaard siger —
en eksistentiel ρ : en oplevet Vished. Den fødes af, at vor Personlighed
gribes, saa vi ikke kunde andet; saa indeholder den en umiddelbar Ind-
sigt i det, jeg gribes af, en Forstaelse af, at det var netop det, jeg trængte
til og ikke kan undvære. Men en saadan Vished kan man kun have ved,
at den stadig fornyes, den er aldrig afsluttet, men opbygges paa ny under
samme Betingelser, paa hvilke den engang blev til: ved at hele Person-
ligheden gribes, og endelig indeslutter den en Forpligtelse, idet den nem-
lig tabes, hvis Mennesket ikke lader sit Liv praktisk bestemme af det,
der har grebet ham. Det er den kristne Trosvisshed, den Hellig-Aands
Vidnesbyrd i Hjertet; derfor bliver Troen altid et Vovestykke, en risikabel
Opdagelse, men at jeg bliver overvundet, revet bort fra mig selv, holdt
fast i en indre, uundgaelig Tvang, deri ligger Troens Vished.

SPREDTE MINDER

om

PASTOR AD. L. HANSEN OG HANS HUSTRU

Af P. Nørskov Lauritsen

Hvornaar jeg saa ham første Gang? Mon det ikke var 3. Novbr. 1892? Denne Dag mødte den unge Lærer Kirkegaard paa Humlum Station for at tage mod en lille Flok vordende Højskole-elever, som stod ud af et Tog sydfra. Vi var en 10–15 Stykker med dette Tog. Vort Rejsegods, Kufferter og Sække, skulde hentes af en Vogn, medens Kirkegaard satte sig i Spidsen som Fører for os unge Mænd, og saa travede vi af Sted ud langs Fjorden med Nissum som Maal.

Det er muligt, jeg havde set Pastor Hansen, før jeg den Dag kom til Nissum. I Aarene omkring den Tid var der jævnlig Forbindelse mellem Nissum Højskole og mit Barndomshjem, idet en af mine Søskende havde besøgt Højskolen 1890, og i de følgende to Vintre var en anden af dem paa Skolen; og nu kom jeg der altsaa for den følgende Vinter. Pastor Hansen besøgte undertiden mit Hjem paa Møderejser; men om han allerede dengang havde været der, husker jeg ikke. Af Skikkelse kendte jeg ham i alt Fald fra mine Søskendes Billeder fra Højskolen. Den første Højskole-dag 1892 blev nu Indgangen til et nøjere Bekendtskab, og jeg kan maa-ske sige Venskab, med den lille Præst.

Det er bekendt, at Pastor Hansen holdt af at faa noget »sat i Trit«, som han saa ofte udtrykte sig. Andre havde derimod meget svært ved »holde Trit« med ham.

Mange af hans gamle Elever vil sikkert nikke genkendende til en Situation som den følgende: Pastor Hansen kom og stak sin Haand ind under ens Arm for paa en kort — ofte kun *ganske kort* — Spadsere-

tur at samtale med en. Af gammel Vane fra andre lignende Lejligheder prøvede man at holde Fodslag med Præsten, fordi man syntes, at dette vilde skabe mest Ro og Jævnhed over Samtalen. Man opdagede imidlertid snart, at dette ikke lod sig gøre. I Pastor Hansens Gangart kunde man ikke gaa; og efter nogle fortvivlede Forsøg maatte man give op over for det umulige og lade Præsten gaa den Gangart, som passede for ham, medens man selv gik sine sædvanlige Skridt. Jævn og støt blev Spadsereturen ikke. Med Pastor Hansen kunde almindelige Mennesker ikke holde Fodslag.

Og dette Forhold gjaldt ikke blot paa det fysiske Omraade. Det var symbolsk for Pastor Hansens aandelige Virksomhed. I hans mange hurtige og hurtigt flyvende Ideer og Planer var det ikke enhver sindig Jyde givet at holde Trit med ham.

I al sin Travlhed havde Pastor Hansen svært ved at naa Toget til Tiden. Saa snart han var paa Vognen, maatte hans smaa Heste rigtig bruge Benene, for at Præsten i rette Tid kunde naa frem til Lemvig eller til Humlum. Og selv naar han var kommet med Toget, var han optaget. Et Træk er karakteristisk:

Toget holdt paa en vestjydsk Station; Pastor Hansen var steget ud, uvist af hvilken Grund. Maaske var der nogen, han skulde tale med. Jeg stod ved et Vindue og kiggede ud. Dørene blev lukkede, der fløjtedes Afgang, og Toget satte sig i Bevægelse. Da kommer den lille Mand farende langs ad Perronen. Den tynde Sommerfrakke, som sjældent var knappet, flagrede om ham. Med løftede Arme raabte han: »Holdt, jeg skal med!« Lidt fremme greb han fat i Toget, sprang paa Trinbrættet; staaende der saa han sig om og udbrød: »Hvad gør jeg nu?« En Togbetjent kom til, aabnede en Dør ved Siden af Præsten og fik ham puttet ind, medens Toget stadig langsomt bevægede sig udefter. Næppe havde Konduktøren lukket Døren efter ham, før han stak Hovedet ud af Vinduet og lod sin klingende Latter lyde ned langs Toget.

Efter at have afhændet Skolerne tog Pastor H. fat paa Udarbejdelsen af en »Serie Pastorum«, en Præsterække over Nissum-Præster — til Anbringelse i Kirken. Men han havde jo en Følelse af, at hans Gerning i Nissum nu maatte være endt, og han begyndte at søge Embede andetsteds. Menighedsraadsloven af 1903 kom ham imidlertid noget paa tværs. Han var Missionsmand, og dog var han ikke »Missionsmand«. Indre-Missionær Niels Eriksen fra Romm — vistnok en af Pastor Han-

sens første og bedste Venner i Vestjylland — fortalte, at han engang havde sagt til Pastor Hansen: »De ligner ikke andre Missions-Præster«, hvortil Pastor Hansen blot svarede paa sin muntre, lyse Maade: »Nej, det ved jeg nok«. Alligevel havde han nu engang overfor mange Menighedsraad det sorte Stempel paa sig. Da vi engang talte om dette Forhold, at mange Menighedsraad ikke vilde tage ham i Betragtning, lød det morsomt at høre denne lille lyse Mand sige om Menighedsraads-medlemmerne: »De tror jo, jeg er saadan en la-ang, so-ort èn«.

*

Endelig i 1904 kom han til Førslev-Sneslev. Men — skønt selv Sjællænder — kneb det ham at finde rigtig ind til Sjællænderne. Paa den Tid havde man endnu ved Præsteskifte det saakaldte »Naadensaar«, i hvilket den afgaaede Præst eller hans Familie havde Ret til at blive boende i Præstegaarden, medens den tiltrædende Præst nød Ophold i Præstegaarden hos den afgaaede Præsts Familie. I Løbet af denne Tid kom jeg til at rejse i Toget sammen med Pastor Hansen, engang han skulde til Nissum til sin Familie der. Jeg spurgte naturligvis om, hvorledes han syntes om den nye Virkeplads. Han svarede: »Jeg ved ikke, hvad det er for nogle Mennesker, der bor derovre«. Sine vestjydske Venner havde han lært at kende, til dem følte han sig knyttet; men han var — i alt Fald dengang — ikke endnu kommet i rigtig Kontakt med sine nye Sognebørn.

*

Fem Aar senere saa jeg Pastor Hansen sidste Gang. Da gik han og listede omkring i Førslev Præstegaard som en nedbrudt Mand. Den forrige Aandslivlighed var borte. Kun i ganske smaa og korte Glimt kunde der vise sig en Smule af det gamle lyse Humør. Ved Bordet kunde han ikke rigtig klare sig selv, saa Fru Hansen maatte hjælpe ham til Rette. Han og jeg gik en lille Tur gennem Haven over til Kirken, som han gerne vilde vise mig. Vi talte om fælles Bekendte fra ældre Tid. De gamle Dage huskede han bedst. Han huskede endnu mine ældre Søskende fra Højskolen. Det er foran nævnt, at han enkelte Gange havde været paa Besøg i mit Barndomshjem. Den Sygdom, han nu led af, havde medført, at han blev let bevæget, ligesom en mild Vemod prægede hele hans Færd. Min elskelige Mor var netop død et Par Maaneder i Forvejen. Ogsaa hende huskede han; og da jeg nu nævnede, at hun var gaaet bort, sagde han med Taarer paa Kinden: »Ja, De havde en god Mor, Nørskov«. Næste Dag, en Søndag, var jeg sammen med Pastor

Hansen og hans Hustru samt Kapel-
lanen kørende over til Annekskirken
til Førsttjeneste.

Næppe tre Maaneder efter var jeg
med til at bære hans Kiste fra Semi-
nariet til hans sidste Hvilested paa
Nissum Kirkegaard.

*

Fru Thora f. Ousager betød over-
maade meget for Pastor Hansen i
hans Gerning. Hun sagde rigtignok
selv, engang vi talte derom, at i Pa-
stor Hansens Skolearbejde syntes
hun ikke rigtig, hun kunde være ham
til nogen Hjælp. Derimod syntes hun,
at hun havde faaet en Opgave som
hans Medhjælp i Præstegerningen.
Det var, som hun udtrykte sig, den
Gerning, de var gaaet ind til som
deres egentlige Gerning. Skolearbej-
det var noget »ved Siden af«. Sikkert er det, at hun hjalp ham meget
i Præstegerningen. Det forstod man, naar man ikke sjældent saa hende
med sin Kurv paa Armen følge ham ud i Sognet til Besøg hos fattige
og syge. Det skønnede man ogsaa, naar man saa forhutlede Eksistenser
finde Plads i hendes Hjem og ved hendes Bord. Det var vistnok en
omvandrende tysk Sømand, der i længere Tid fik Ophold i Præstegaar-
den som »Havearbejder«, skønt han vist næppe forstod ret mange dan-
ske Ord. Fru Hansen vilde ham det bedste, selv om der maaske ikke
kom meget ud deraf, idet Lysten til det omflakkende Liv efter en Tids
Forløb atter drog ham ud paa Landevejen.

At Fru Hansen ikke syntes, hun kunde være sin Mand til videre
Nytte i hans Arbejde med Skolerne, skyldtes sikkert hendes store Be-
skedenhed. Hun undgik offentlig Optræden og virkede helst i det stille
og skjulte. Men det er ikke let at sige, hvorledes Pastor H. skulde være
kommet igennem, hvis ikke hendes praktiske Haand og sikre Omtanke
havde kunnet samlet de mange Traade i hans store Virksomhed.

Højskolens store Køkken havde Fru Hansen jo at passe foruden
sin egen. Ved Elevskifte paa Højskolen ledede hun Arbejdet med Elev-
værelsernes Rengøring og Ordning, saa alt kunde være parat, naar den
nye Belægning meldte sig. Vinterholdet 1893 var rejst til 1. April. En

Pastor Hansen med Familie.

ganske lille Flok, der skulde ind i Sommerens Forberedelseshold til Seminariet, blev og fik i April nogle Timers Undervisning i et lille Værelse paa Højskolen. Fra omkr. 1. Maj havde Pastor H. lejet nogle smaa Værelser til os i »København« (Nissum By); men faa Dage før 1. Maj maatte vi helt rømme Højskolen. De, der ikke havde for langt, rejste hjem; men jeg alene blev husvild. Da fik Fru Hansen puttet mig ind til Præstens Karl, der for Resten tillige havde været Højskoleelev. Hos ham blev jeg anbragt i et Værelse i en lille Udbygning paa Havesiden af Præstegaardens gamle Stuehus. Gammelt var det, kun lidt Lys; men det skulde jo ikke bruges til Arbejdsværelse; og man maatte hjælpe sig, som man kunde, dengang Seminariet endnu var i sin Vorden. For Resten var Omgivelserne meget idylliske, ikke mindst naar et tæt gammelt Jasminlysthue blev fyldt med sit Bladhang og stod med sine duftende Blomster.

For Seminariet var Fru Hansens Virksomhed vel nok mere indirekte uden maaske derfor at være af mindre Betydning. Ved hendes lange Spisebord fandt de dengang unge og ugifte Lærere deres faste Plads. Mange Fremmede — baade indbudte og uindbudte — kom i disse første Aar for at se den nye Institution, der da voksede op, og alle mødte de udstrakt Gæstfrihed hos begge Præstefolkene. Disse mange Besøg havde uden Tvivl Betydning for Seminariets Liv og Virksomhed. Det var heller ikke sjældent, at Seminaristerne nød godt af det venlige Præstepars Gæstfrihed. I det hele taget var det næsten ufatteligt, hvad Fru Hansen kunde magte i disse Aar, da der hvert eller hvert andet Aar føjedes et nyt Medlem til Familien i Præstegaarden. Fru Hansen var rask til sit Arbejde og vilde ogsaa sætte Skub i andre. Hun krævede meget af sine Medhjælpere i Huset, og med sin skarpe Stemme kunde hun — navnlig i de første Aar, ilter som hun var — skælde grundigt ud, hvis ikke alt gik, som hun vilde have det. Det var ingenlunde altid let at være Pige hos hende. Men paa den anden Side kunde hun være uimodstaaelig elskværdig i sin moderlige Omsorg for alle.

*

Skriftlig Eksamen skulde begynde 1. Maj 1896. Et Par Dage i Forvejen havde en af Kandidat Strøms karakteristiske Tilkendegivelser kunnet læses paa Opslagstavlen:

»En 2 $\frac{1}{4}$ Pund bærende og samme Byrde fra København slæbe villende Mand vil med Glæde blive set af mig. N. Strøm«.

Det gjaldt 2 Pund Tobak. For at bevæge de Seminarister, der ikke skulde tage Eksamen, til at gøre deres for at skabe Arbejdsro for Eksa-

minanderne, vilde Kandidat Strøm nemlig — skønt han jo ikke selv smagte Tobak — give til fælles Bedste en ordentlig Omgang Tobak til Ikke-Eksaminanderne. Det maa erindres, at Elevværelserne laa paa Loftet over Eksamenslokalerne. Hvor denne Handlemaade lignede Kandidaten!

Dagen før Eksamen skulde begynde, fik vi vore sædvanlige Arbejdsborde anbragte paa de respektive Pladser i Eksamenslokalerne. Trapper og Gange blev belagt med Tæpper som Støjdæmpere.

Saa kom 1. Maj. Om Morgenen sendte Fru Hansen en eller to af sine Piger ud i Have og Mark efter en Kurvfuld af Foraarets første Blomster. Og derefter kom hun sammen med en Pige over paa Seminariet for med egen Haand at anbringe en lille Vase med Blomster paa hver Mands Bord. Senere vovede man nok at opvarte med Forfriskninger til de »indespærrede«; men dette viste sig jo at være utilstedeligt (cfr. S. M. Sørensen Medd. i Aarb. 1941). Men Blomsterne var altsaa Begyndelsen.

Nogle Minutter før det for Eksamen fastsatte Tidspunkt kaldte Pastor Hansen os sammen i et af Eksamenslokalerne til en kort Andagt, ved hvilken han ud fra fjerde Bøn i Fadervor betonedede, at vi maatte lægge det Eksamensarbejde, vi stod og skulde begynde, i vor Guds og Faders Haand med Bøn og Forventning om, at Resultatet af dette Arbejde maaske netop var et Middel, hvorved Gud vilde give os vort daglige Brød, hvorfor vi ogsaa, naar vi bad 4. Bøn maatte lægge disse Dages Gerning ind i den.

Umiddelbart derefter tog vi Plads ved vore Borde for i de følgende Timer at løse den Opgave, som paa det bestemte Klokkeslet lagdes foran os.

Naar det betænkes, at Fru Hansen dengang ikke blot var Præstekone og Seminarieførsterfrue, men tillige »Højskolemoder«, som to Dage senere paa Højskolen og i Præstegaardens Spisesale skulde modtage over hundrede Højskoleelever, saa har den »lille« Gerning, hun øvede hin Morgen, altid staaet for mig som en Bedrift, jeg har tænkt paa med dyb Taknemmelighed og Beundring. Den er betegnende for Fru Hansens Omsorg for alle, hun havde at gøre med, og for den Omtanke, hun i al sin Travlhed havde — ogsaa for de smaa Ting.

Desværre fik jeg aldrig benyttet nogen Lejlighed til at bringe Fru H. en personlig Tak netop for denne Gerning.

*

Da jeg i 1909 besøgte Præstefamilien i Førslev Præstegaard og sagde Farvel, gik Fru Hansen med mig uden for Døren i Gaarden. Idet jeg

saa havde sat mig paa Cyklen og gled ud af Gaardens Led, raabte hun efter mig: »Hils Jylland!« Det blev de sidste Ord, jeg hørte fra hende dengang. Da forstod jeg, at ogsaa hendes Hjerter hang med stærke Baand ved de gamle vestjydske Venner, til Trods for at de trange Kriseaar sidst i Halvfemserne maaske hist og her havde rusket noget i dem.

Det følgende Aar hilste jeg paa Fru H. i hendes Enkehjem i Haslev, men det blev blot en ganske kort Visit.

Der forløb nu 24 Aar, før jeg atter mødte Fru Hansen. Da aflagde hun min Hustru og mig nogle faa Timers Besøg i vort Hjem. Nu var hun naaet op over »Støvets Aar«. De brune Krøller var blevet graa-hvide; men forøvrigt var hun aandsfrisk og livlig som i svundne Dage — om end noget mere langsom.

Vi talte naturligvis særlig om de gamle Dage. Det vil sige, Samtalen indskrænkede sig mest til, at jeg, der altid har interesseret mig for Historie, spurgte, og Fru Hansen svarede med at fortælle om sine egne og Pastor Hansens yngre Dage.

Fru Hansen var født i Nyborg, hvor hendes Fader var Underofficer. Begge Forældre var iøvrigt fra Sjælland. Han var fra Ousager i Ousted Sogn mellem Roskilde og Ringsted, og hun var fra Viby ved Roskilde og var Søster til Pastor Hansens Fader Skomageren i Stubberup i Borup.

Det undrede mig, hvad Fru Hansen meddelte, at Pastor Hansen i Barneskolen havde udmærket sig særlig i Regning og havde regnet om Kap med en Kammerat. Man skulde ikke tænke sig, at det særlig var paa dette Omraade, hans livlige og vidtskuende Aand skulde finde sin specielle Lyst. Maaske kan det forklares derved, at Landsbyskolens Fagkreds var temmelig indsnævret.

I Borup Sogn laa Hovedgaarden Svenstrup, som var Fideikommiss-gods for Familien Neergaard, der boede paa Gaarden. Her virkede dengang som Huslærer en Kandidat Klausen, hos hvem den unge Ad. L. Hansen modtog nogen Undervisning. Til sin Læsning paa Herlufsholm fik han nogen Hjælp fra Svenstrup Gods. Det pinte ham, at han ikke til Studentereksamen fik 1. Karakter, da han derved var afskaaret fra at faa Regensen og anden Stipendiehjælp. Fra Pastor Hansens Foredrag paa Seminariet husker jeg, at han saa tilbage paa sin Herlufsholmtid som en mørk og tung Tid. Kammeratskabslivet havde han ingen Glæde af. Det var ham især en Lidelse at se, hvor de ældre hundsede de yngre. Jeg erindrer en Bemærkning, han kom med til sidst: »Faa Aar efter nød Herlufsholm den tvivlsomme Ære at fostre Peter Nansen«.

Fru Hansen meddelte, at det oprindelig var Tanken, at Hansen skulde

være Lærer; men denne Plan blev altsaa opgivet — antagelig da han kom til Herlufsholm. Som Student levede han yderst nøjsom. Han var saaledes en Tid Huslærer hos en Mand, som vistnok hed Hahn, og hos hvem han ogsaa modtog noget til sit Underhold.

Da Thora Ousager var omkr. 18 Aar, tog hendes Fader Afsked fra Militærtjenesten, og Familien bosatte sig i København, hvor Thora i nogen Tid gik paa Handelsskole. Hun opholdt sig altsaa i København i Pastor Hansens sidste Studieaar og i den efter hans Embedseksamen nærmest følgende Tid.

Efter at Pastor H. i henvend tre Fjerdingaar havde været Kapellan i Tørring, blev de gift og fik Bolig i det lille Hus ved Heldum Kirke, og Pastor H. blev det, som han senere muntert udtrykte saaledes: »Den mindste Mand i det mindste Hus i det mindste Sogn i det mindste Land«.

I Nærheden af Heldum Kirke boede en noget belæst og interesseret Gaardmand H. M., som blev en flittig Kirkegænger hos Pastor Hansen. Ogsaa hans Tjenestefolk søgte Kirken. Det var en af H. M.s Karle, som efter at have været paa en grundtvigsk Højskole forlod Pastor Hansen og Kirken i Heldum. H. M. havde ogsaa et Par Piger, der havde haft Højskoleophold. Hos dem søgte Pastor H. ivrigt Oplysning om en Højskoles ydre Rammer, om dens Plan, Orden og Arbejde. Saaledes voksede Planen om en indre Missions Højskole frem i Pastor Hansens Tanker.

I Nissum blev Pastor H. indsat 2. Pinsedag 1886; men hans Hustru flyttede ikke til Nissum før om Efteraaret. Paa dette Tidspunkt var der i Nissum nogle Sognebaandslødere til Lemvig Valgmenighed, for hvilken Pastor Morten Larsen fra Holstebro da var Præst.

Der var engang en Mand i Nissum, som Pastor H. talte med om et Forhold i hans Liv, der ikke var, som det burde være. Derover blev Manden stødt og gik til Pastor Larsen for at blive indmeldt i Valgmenigheden. Saa kom Pastor Larsen en Dag spadserende paa sine Ben fra Lemvig til Nissum Præstegaard for at tale med Pastor H. om denne Sag. Da Pastor Hansen fortalte ham, hvorledes Forholdet laa, og hvad der var passeret, gik Pastor Larsen ned til den paagældende Mand og fra raadede ham at søge ind i Valgmenigheden, men blive hos sin Sognepræst, hvilket Manden gjorde; og siden blev han en flittig Kirkegænger i Nissum.

Fru Hansen siger om sig selv, at hun, da de kom til Nissum, kun stod i et ydre Forhold til Guds Rige. Deres ældste Barn Thora var da syv Fjerdingaar. Kort efter udbrød en Strubehoste-Epidemi, og et Hjem i Nissum mistede to Børn af Sygdommen. Dette gjorde et voldsomt Indtryk paa Fru Hansen, som blev grebet af Angst for, at hendes Pige skulde

faa Sygdommen. Endskønt hun ikke rigtig kendte Bønnens Vej til Gud, knælede hun ned ved den lilles Seng og bad Gud bevare Barnet. Fru Hansen siger, at hun ved ikke, om Gud — trods alt — vilde høre en saadan Bøn; men der faldt Ro over hende selv. — En Tid efter vilde Barnet intet spise. Da fór det gennem Moderen: Naa, nu faar hun det! Hun kiggede Barnet i Halsen; der var Pletter. Lægen blev hentet; og det varede ikke længe, inden Pigen var rask. Men da Sygdommen saaledes virkelig kom til Huse hos dem, var Fru Hansen helt rolig. Denne Oplevelse gjorde sit til at bringe Fru H. ind i et sandt og levende Forhold til Gud.

Da den strenge Tid med Kritik og Miskendelse 1897 brød ind over Pastor Hansens Liv og Gerping, havde jeg forladt Nissum. Jeg havde derfor ikke haft Lejlighed til at følge Sagen paa nært Hold, men havde maattet nøjes med Andenhaands Viden — Ofte havde jeg ønsket at faa noget nøjere Kendskab til Sagens Udspring og dens Forløb. Men jeg havde aldrig vovet at tale direkte med Pastor H. om den, da jeg frygtede, at Saaret endnu dengang var for ømt. — Men da jeg nu efter de mange Aar sad overfor Fru Hansen, prøvede jeg forsigtigt at nærme mig Sagen og stille et Spørgsmaal. Men den Sag maatte der absolut ikke røres ved. Fru Hansen næsten fór op med noget af Fortidens Ilterhed: »Nej, det maa De ikke spørge mig om«. »Og«, tilføjede hun, »for øvrigt ved jeg ikke meget om det. — Hvad der har været af Breve og andre Papirer angaaende denne Sag er tilintetgjort. Det, som dengang bøjede saa dybt ned, har jeg saa helt og fuldt og afgjort faaet Oprejsning for siden — baade ved, hvad de, der voldte Smerten, har sagt til mig om, at de begik Fejl, og ved hele deres Færd over for mig siden min Mands Død«. Der var ikke Spor af Bitterhed tilbage i Sindet. Alt var glemt og skulde være gemt, saa der ikke mere kunde tales om den Sag; den var borte. Men det var jo den, der drev Pastor Hansen bort fra Nissum, føjede Fru H. til.

Til Trods for, at jeg altsaa ikke ved denne Lejlighed fik tilfredsstillende min Nysgerrighed, glædede det mig alligevel meget at faa denne Udtalelse fra Fru Hansen til sidst — at det gamle var glemt.

Det blev sidste Gang, jeg saa hende. Halvtredje Aar senere lagdes hun til Hvile ved sin Mands Side i Nissum.

LÆRER NIELS MØLLER

VESTRE SKOLE

ET TIDSBILLEDE VÆSENTLIG EFTER MØLLERS OG DATTERS
FRU ABILDTRUPS OPTEGNELSER

Af Seminarielærer A. Kirkegaard

Der var udenlandsk Blod i Lærer Møllers Aarer, idet hans Oldefar paa mødrene Side kom til Danmark fra Italien, hvor han blev gift med en norsk Kvinde, men ellers var Stamtavlen ægte dansk. Faderen stammede fra Thyholm og i Aaret 1841 købte han Bjerregaard i Ramme Sogn, der skattede af $5\frac{1}{2}$ Tdr. Hartkorn. — 27. Juli 1857 kom M. til Verden. — Som Dreng kom han tidlig i Skole, men kunde allerede læse rent og havde lært Luthers Katekismus udenad. En ældre Broder skulde være Lærer, men da den endelige Bestemmelse skulde tages, vilde han alligevel ikke,

og M. udbrod da straks: »Maa a saa?« — Forældrene saa paa ham og svarede: »Det maa du vel nok!« Dermed var den Bestemmelse taget.

Efter Konfirmationen gik M. til Forberedelse hos Sognets Lærer, holdt af og til Skole for ham — men M. skriver, at det kneb med at holde Disciplin. En Eftermiddag var der to Piger i 11 Aars Alderen, der gav sig til at danse. M. sagde ikke meget til dem, men da de saa paa ham, kunde de se, at han var meget ked af det. De gik skamfulde tilbage til deres Pladser. Den ene af dem, Laura Jeppesen, blev senere M.s Hustru. Efter et Ophold paa Staby Højskole fik M. Plads som Lærer paa Husby Klit, og Vinteren efter forflyttedes han til Ørts Biskole i Rom. Lønnen var betydelig bedre her end i Husby, nemlig 10 Tdr. Byg efter Kapitels-takst, ca. 13 Kr. Nettofortjenesten blev efter Datidens Forhold stor, da Kosten kun kostede meget lidt.

Næsten 18 Aar gammel rejste M. første Gang med Jernbanetog. — Maalet for Rejsen var Jelling Seminarium. Faderen og Sognets Lærer fulgte med til Viborg, hvor de vilde til en Udstilling. M. fortsatte til

Vejle, derfra foregik Rejsen til Fods. 1. Juli blev en spændende Dag for alle, der havde meldt sig til Optagelsesprøven. Møller skriver: Jeg erindrer ved Eksaminationen i Religion, at Forstanderen spurgte, hvor det stod om Jesu Aag og Byrde. Præsten, der havde konfirmeret mig, havde vænnet os til at huske, hvor de mest kendte Skriftsteder stod, men jeg var bange for at forløbe mig og sagde derfor med vestjysk Forsigtighed: Det forekommer mig, at det staar i Matth. 11. Forstanderen, der selv var Vestjyde, svarede: Det var meget rigtig »forekommet«, og det satte ham i meget godt Humør, jeg klarede mig godt. Vi fik ikke Karakterer at vide i de enkelte Fag, men da Prøven var afsluttet blev vore Navne, der havde bestaaet, bekendtgjort. — Der gik en underlig Lykkefølelse gennem mig, da mit Navn blev nævnt.

18. August 1875 begyndte Seminarieundervisningen, der for M. kom til at strække sig over 5 Aar, fordi han to Gange blev syg, sidste Gang saa alvorligt, at ingen ventede at se ham mere.

Efter endt Eksamen tiltraadte M. sin første Plads som Huslærer hos Slotsforvalteren paa Boller ved Horsens, men allerede næste Foraar fik han Embedet som Lærer i Hvam Skole, Borbjerg Sogn ved Holstebro. — Et Par Aar efter giftede han sig med sin Kæreste, Laura Jeppesen, Jellesmark, Ramme. »Dejligt«, siger han, »at kunne sige med Blicher: Sind saa bløw vi Mand og Kuen, og ingen haar fortrødt'et«.

Vi, som nøjere kendte Ægteparret Møller, ved, at de levede overordentlig lykkeligt med hinanden — Mage til saa harmonisk og trofast Ægteskab findes sjældent.

Embedet i Hvam gav kun smaa Indtægter, Reguleringssummen beløb sig til 725 Kr., deri var indbefattet Bolig, Brændsel og Have. Det vilde have givet »Smalhans«, hvis de skulde have levet af den Indtægt, men Beboerne viste en mageløs Godgørenhed. Et Aar holdt M. Regnskab over Gaverne. Der blev givet 42 Stk. Fjerkræ, deraf 22 Ænder, Resten Kyllinger, et Saltkar blev fyldt hvert Efteraar med Kød og Flæsk. Æg købtes aldrig, og det samme var for en Del Tilfældet med Smør, Mælk og Fløde. Det eneste Punkt, hvor der senere viste sig Indskrænkning, var Smørleverancen, nemlig da der i Sognet blev oprettet et Fællesmejeri.

I Borbjerg oplevede M. og Hustru den store Lykke at blive omvendte og troende Mennesker. — Af og til kom de i Holstebro gamle Kirke, hvor Pastor Møller prædikede. Her fik de den første Hjælp til at forandre deres Liv. Ogsaa Vilh. Becks Postille: »Paa Livets Vej« var dem til stor Hjælp. Men den afgørende Beslutning blev taget ved et Møde, som Pastor Møller holdt i et Boelssted i Borbjerg. — Præsten sagde i sin Tale, at han havde tippet Herren om, at i det mindste én i Dag vilde tage Beslutningen om at omvende sig.

M. skriver: Da sukkede jeg i mit Hjerter, Herre, lad det blive mig! Fra den Dag stod det fast, »at jeg og mit Hus vilde tjene Herren«.

Efter nogle Aars Forløb søgte M. om at blive forflyttet til et bedre Embede. I 1888 lykkedes det ham at blive indstillet som Nr. 3 til Embedet i Nr. Nissum vestre Skole, og han fik det, fordi Nr. 1 var en ung Seminarist og Nr. 2 blev samtidig indstillet som Nr. 1 til Fabjerg. Ansættelsen var en Skuffelse for Distriktets Beboere, og der var ingen, der bød Lærerpæren Velkommen, hvilket især bedrøvede Fru Møller meget, om Aftenen kom dog et Par Sogneraadsmænd for at hilse paa dem. — Det varede imidlertid ikke længe, inden M. vandt Børnene, og saa glemte Beboerne efterhaanden deres Uvilje.

Det fulgte af sig selv, at M. og Hustru sluttede sig til Guds Børn i Sognet. De gik 3—3½ Km. ned til Missionshuset, der laa ved Præstegaarden og Højskolen, senere kom Seminarieret til. Møller skriver, at det var dejligt at gaa den lange Vej til Møde, hver Torsdag holdtes Samtale-møde, og Møllers kom altid, og vi oplevede mange gode Timer sammen. Enkelte Gange holdtes Møde i vestre Skole, og de troende holdt ikke sjældent Eftermøde med Bøn og Sang, tilsidst samledes de fleste i Stuerne i det gæstfrie Hjem, hvor der blev budt paa Kaffe. Vennerne følte sig hjemme og havde det hyggeligt sammen.

Det dengang nye Missionshus blev bygget i 1888 og Aaret efter indviede Vilh. Beck den nye Højskolebygning. Han prædikede først i Kirken, hvor følgende hændte: Beck opdagede lige før han skulde læse Kollekten, at han havde glemt sine Brillen. Kirkesangeren, Lærer Søgaard i østre Skole, tog et Par Brillen frem, men Beck sagde: Dem vil jeg slet ikke prøve. De er for ung til, at jeg kan læse med Deres Brillen. »Prøv dem dog«, vedblev Søgaard. Beck tog Brillen, saa i Bogen og sagde: De er gode. Det var, som Gud havde en Finger med i Spillet. Søgaard sagde: Jeg bruger aldrig disse Brillen, men i Dag, da jeg skulde af Sted, laa de paa Bordet foran mig, og jeg stak dem til mig uden at tænke paa, hvorfor jeg gjorde det.

Pastor Hansen, som havde begyndt Højskolen 1887, inspicerede hyppigt vestre Skole for at se, om den nye Lærer passede sin Gerning, det gjorde Formanden nemlig ikke. Præsten traf altid M. i Skolen og saa hørte den Slags Besøg snart op. Derefter kom han som Ven i Hjemmet, og gik vist aldrig forbi uden at se indenfor. Han vilde gerne diskutere forskellige Spørgsmaal, og der var altid noget hyggeligt og gemytligt over hans Diskussion.

Engang sagde han, at der maatte være noget galt ved de troende nu til Dags, for om den første Menighed stod der, at de havde Yndest hos alt Folket. M. svarede hertil, at Jesus havde sagt: Ve eder, naar alle

taler vel om eder. Hurtigt svarede Præsten: Der kan De være ganske rolig, den Dom falder De ikke under. M. kunde deraf forstaa, at det ikke var alle, der talte godt om ham til Præsten.

Tidt kom der Talere, Lægmand og Præster og holdt Møder i Missionshuset. M. og Hustru blev næsten altid efter et saadant Møde indbudt til at være sammen med Venner i Præstegaarden, hvor Fru Hansen ordnede alt saa godt for Gæsterne. M. siger: Mange dejlige Timer har vi tilbragt i Præstegaarden efter Møderne.

Naar Pastor Hansen manglede en Lærer, lige meget i hvilket Fag henvendte han sig til M., og skønt denne protesterede paa det kraftigste, fik Pastor Hansen i Reglen sin Vilje. En Vinter fandt han paa, at M. skulde undervise paa Højskolen i Landbrug. M. maatte saa i Lag med at sætte sig ind i Landbrugsteori, og som han siger, blev Udbyttet ringe for Eleverne, skønt M. sled af alle Kræfter. I 1899 manglede Præsten en Tegnælærer paa Seminariet. M. vægrede sig ved at blive hyret, og Eleverne indgik med en Besværing over at faa en Lærer, der ingen særlig Uddannelse havde i Faget. — Sagen ordnedes ved, at M. i Huj og Hast fik Feriekursus i Tegning. Han underviste saa i dette Fag til 1907, og Karaktererne, Eleverne fik i Tegning, var gode.

En Del Seminarielærer fik et Hjem i vestre Skole, idet M. gennem mange Aar havde en lille Stab boende hos sig, de fik tillige Kosten der. Tidt var der Rift om at komme til at bo i vestre Skole. Fru Møller lavede god Mad til en billig Pris, og der blev draget Omsorg for Husfællerne i enhver Henseende, saa de følte, at M.s Hjem var deres Hjem.

M. havde Menighedens Tillid, gentagne Gange blev han valgt ind i Menighedsraadet, en Tid var han Næstformand, saaledes ved Præsteskiftet, da der skulde ske Indstilling til Embedet efter Pastor C. Assensfeldt-Hansen. Om C. A.s H. skriver M., at han var en elskelig Personlighed, der vandt sig mange Venner, men havde ogsaa mange Modstandere. M. udførte meget skriftligt Arbejde for ham, havde et stort Arbejde med »det lille Missionsblad«, der sendtes til næsten alle Egne af Landet, samt hans Traktater. I Forening udgav de deres lille Sangbog: »Lærkesang og Klokkeklang«. Den blev ikke skattet efter Fortjeneste. Det pekuniære Udbytte blev negativt.

I Præstegaarden kom M. og Hustru ret hyppigt, og de to Familier blev inderlig gode Venner. Baade Præsten og Fruen gik meget ud at besøge gamle og syge, hver Gang, de kom til den vestre Del af Sognet, aflagde de Besøg i Skolen til stor Glæde for Lærerpæret.

Fra 1901—06 var J. Andreassen Højskolens og Seminariets Forstander. Møller var i den Tid fremdeles Seminariets Tegnælærer, men da de to Skoler overgik til et Aktieselskab, mente dettes Bestyrelse, at der ikke

behøvedes en særlig Tegnelærer, det kunde spares. — Besparelsen blev nok ikke særlig stor. M. havde nemlig hele Tiden en saa »svimlende« Betaling som 2 Mark (66 Øre) i Timen. Bestyrelsen, hvis Formand var Pastor C. Asschenfeldt-Hansen, udnyttede M.s Arbejdsevne paa anden Maade. Han blev valgt til Inkassator af den ret store Aktiekapital, ca. 70,000 Kr. — Det gav meget at bestille, thi Kapitalen skulde indbetales gennem 10 Terminer, og i mange Tilfælde var der 4—5 om en Aktie paa 100 Kr. Desuden besørgede M. Udsendelsen af Højskole- og Seminarieprogrammerne, ca. 2000 aarligt.

I Forsommeren 1914 blev Pastor Asschenfeldt-Hansen forflyttet til GernsSkanderup. Det lykkedes M. at samle alle Menighedsraadets Stemmer om Pastor Agger, der havde lovet at søge Nr. Nissum Sognekald, hvis han eenstemmigt blev indstillet som Nr. 1. Han blev altsaa Sognets Præst, M. kendte ham fra Ramme, idet Aggers Forældre havde været Lærerfolk der.

For at være en god og dygtig Lærer maa man holde af Børn. Dette gjorde M. til Fuldkommenhed. M. og Hustru kom ret hyppigt paa Besøg i vort Hjem, ligesom vi ogsaa kom paa Besøg i deres Hjem. Vore Børn i Alderen 4—10 Aar holdt sig i Begyndelsen sky paa Afstand. Møllers martialske Skikkelse med det store Fuldskæg indgød en vis Ængstelse; men det varede ikke længe, førend M. fik dem lokket til sig og to-tre Stykker blev anbragt paa hans Knæ. Han talte kærligt og faderligt med dem i et Sprog affattet efter deres Standpunkt, og fra nu af var M. en af deres bedste Venner. Der foreligger Vidnesbyrd om, at han vandt sine Skolebørns Tillid og Kærlighed. Her skal fortælles følgende: Lærer Møller kunde ikke lide, at der ved Jubilæer, Afskedsfester og lignende taltes overdrevent rosende, og især saa han med Mishag paa dem, der selv henledte Opmærksomheden paa sig. Det lykkedes ham at faa 25 Aarsdagen for sin Ansættelse i Nissum og 40 Aarsdagen for Kaldelsen til Lærer i Hvam hemmeligholdt. Tilfældig spurgte en Mand, hvorlænge M. havde været Lærer, og Svaret lød, at det var over 40 Aar. Det hørte en ung Pige, en tidligere Elev, som øjeblikkelig fattede den Beslutning, at der skulde »gøres noget« til 27. Juli, da M. fyldte 64 Aar. M. skriver: Da jeg om Morgenen paa min Fødselsdag kom ind i Kontoret, stod der et Bord smukt pyntet med Blomster og Flag; midt paa Bordet laa et Guldur til mig og en Broche til min Kone samt en Mappe med Givernes Navne, udelukkende gamle Elever. Jeg blev meget rørt, jeg havde ikke anet det mindste. Min Glæde var dobbelt, først over den dejlige Gave og saa over den hensynsfulde Maade, hvorpaa den overrakte mig. Jeg slap for den mildest talt uappetitlige Ros, der gerne falder af ved slige Lejligheder.

I 1912 døde M.s Søn, Lærer Bernhard Møller, og begge Forældrene sørgede dybt, foruden ham havde de en Datter, Maria, der blev gift med Lærer J. Abildtrup, som i fire Aar havde deres Gerning i Hvinngel, He Sogn, og siden 1914 i Lomborg n. Skole. M. sagde engang, at de to Børn aldrig havde voldt dem Sorg, altid Glæde.

12. September 1909 fejrede Pastor Ad. L. Hansen og Hustru deres Sølvbryllup i Øde Førslev paa Sjælland. Vennerne i Nissum valgte to Mænd til at overbringe Sølvbrudeparret Hilsener og Lykønskninger. — Lærer M. og Skrædermester Sløk blev valgt, de var begge høje, digre Mænd med et stort Fuldskæg. Paa Festdagen blev disse værdige Mænd nøje betragtet af de sjællandske Gæster. — Dette lagde Pastor Hansen Mærke til og udbød i sit gode Humør: Ja, saadan ser alle Mændene ud i Nr. Nissum. Han var allerede den Gang en syg Mand og døde 28. Oktbr. samme Aar.

I en lang Aarrække førte M. Tilsyn ved skriftlig Eksamen paa Seminariet, og efter at Lærer Søgaard havde taget sin Afsked blev han ledende tilsynsførende, et Hverv, han varetog værdigt og venligt til 1925, da han fik en Hjerneblødning og Lungebetændelse. I Septbr. samme Aar søgte han Afsked fra Lærergerningen. Vennerne i Nissum holdt en smuk Afskedsfest for ham og Familien. Han maatte denne ene Gang finde sig i at høre Venners Tak og Paaskønnelse. Lærer Møller følte, at Takken var oprigtig ment, og derfor glædede han sig.

Efter Afskedsfesten flyttede Lærer Møller og Hustru til deres Svigersøn og Datter i Lomborg n. Skole. I Vinterens Løb tog Helbredet af, Synet svækkedes, og til sidst blev M. helt blind, aldrig klagede han; tidt sagde han: Jeg ved, at alt, hvad der rammer mig, er blot et Led i den Kæde, Gud maa bruge for at drage mig til sig. 7. April 1926 fik M. en ny Hjerneblødning. Fru Maria Abildtrup skriver: Vi, der var til Stede ved hans Dødsleje, vil aldrig glemme det. Det første jeg hørte, da jeg kom ind til ham, var Ordene: Nu faar du Tak, du trofaste Gud, du har gjort det altsammen. Flere Gange gentog han Verset: Da han vandt mit arme Hjerter o.s.v. Til sidst sagde han: Evig frelst, evig frelst! med en Sejrstone, som var han allerede hjemme. Tidligt samme Eftermiddag døde han, knap 69 Aar gammel. En ædel Kristen, en god dansk Mand var gaaet bort, vennesæl, mild og oprigtig var han i al sin Færd.

13. April blev Lærer Møller stedt til Hvile ved Siden af sin Søn paa Nr. Nissum Kirkegaard. Faa Aar efter begravedes hans trofaste Hustru ved Siden af ham. Gamle Elever og Venner viste det sidste Bevis paa deres Kærlighed ved at skænke en smuk Sølvkrans og ved at indbyde det store Følge til Mindefest i Missionshuset. — Skolebørnene satte en Mindeplade paa Lærer Møllers Grav med Henvisning til Hebr. 13, 7.

DE GAMLE DER FALDT

Af Red.

Skolens Kreds — er et Udtryk, der ikke saa sjældent falder os paa Tunge. Det betyder som Regel Elever og Lærere her ved Seminariet. Men i Virkeligheden er den ikke altid saa let at faa afgrænset. Sagen er, at vi er flere »Kredse«, der staar i nær Forbindelse med hinanden. En af disse Kredse er de Hjem i Skolens Nærhed, der paa forskellig Maade, f. E. ved at de har haft Pensionat for Eleverne, er kommet i nær Berøring med Skolens Liv. Den Kreds er der vistnok aldrig officielt blevet gjort meget ud af; det vilde heller ikke være let at gøre det. For selv om Kredsen indad-

til — altsaa den Del, der staar Seminariet nærmest — er klar og iøjnefaldende nok, saa taber den sig jævnt udadtil, og det vilde være meget vanskeligt at finde nogen Grænse.

Men det er alligevel en Kreds, der betyder noget. Den er med til at binde sammen. Engang kom jeg en Del sammen med en »Nissumit«. Han skal i Citationstegn, for han var ikke helt ægte. Han havde nemlig kun gaaet i F. Der var alt for mange til Optagelsen, og saa maatte han til Hjørring Seminarium. Men han var ellers ægte nok, og der var ikke noget i Vejen for, at han kunde være Nissumit. Kun var han temmelig uvidende om Stedets Personage. Men da han saa spurgte: Hvordan, Kr. Betteøer, er han levende? Og Else Nielsen? — saa var det klart, at han kunde sit Shibbolet, og vi fandt let fælles Tilknytningspunkter.

Sin største Betydning havde Kredsen ved, at her mødte vi Mennesker, der gik paa Jorden og var Kød og Blod som vi. Lærere og Censorer og en Del andre, vi kom i Berøring med, gik og vadede et Sted i Æteren; det mente vi i al Fald, og det bestemte vor Stilling over for dem, enten saa Meningen var rigtig eller ikke. — Som Elev var det mig vanskeligt at frigøre mig, saa jeg kunde tale med en af Lærerne. Som Lærer maa jeg tidt tænke: Hvor har de en stor Fordel de, der kan møde Eleverne

Chr. Lilleøre

paa lige Fod, uden at der behøver at være nogen Ærbødighed eller Formelhed, der fra begge Sider skal arbejdes igennem, før to, der gerne vil tale sammen, maaske endda egentlig føler sig som Venner, staar over for hinanden som virkelige Mennesker og bare Mennesker. Man kunde for den Sags Skyld til Tider ønske, at man var Gaardejer eller Pensionatsvært og ikke Seminarie-lærer. Der er vist ingen inden for den Kreds, der her er Tale om, der har gjort sig klart, hvilket Fortrin de sad inde med — heldigvis. Men de har brugt deres Fortrin. Det skal de have Tak for.

Den Friskhed, Hjælp og Velsignelse, der gennem Aarene derved er kommet til Seminariets Beboere, er uvurderlig.

I Dæmrings Julenummer 1942 har Lærer Kirkegaard fortalt om en fra denne Kreds: Marie Borum, der døde den 14. November 1942, nær 100 Aar gammel. Det er hendes Død, der er Anledningen til nærværende Artikel, og jeg havde tænkt, der skulde noget i Aarbogen om hende; men nu faldt det i en anden Gryde.

Der er en Del flere, der nu er døde, men som i sin Tid har været Træk i Seminariets Ansigt. Ingen nuværende Elever kender dem; selv deres Navne tænker man saa lidt paa som paa Sneen, der faldt i Fjor. De er Historie, og som Historie skal de med her.

Chr. Lilleøre

Det første, man blev klar over, naar man mødte den Mand, var, at han var fra Harboøre. Navnet, Skikkelsen, Skægget og Sproget røbede ham. Han var ensidig, stiv og paaholdende som en Harboørbo kan være det. Han var sig selv, var selvstændig, offervillig, ærlig og trofast, som vist ogsaa kun en Harboørbo kan være det. Saa var han som de samme Folk saa uimponeret; det være sig noget nok saa fornemt det, han mødte, han blev aldrig imponeret længere end til Skindet om saa langt. — Engang var han til fin Middag hos Grev Moltke, hvor der var Skyllskaal med Vand i ved hver Kuvert. Chr. Lilleøre tog sin og drak af. »*Te, hwa æ bløw tørste!*« sagde han, da der siden blev Snak om det.

Chr. Lilleøre var Vognmand for os, før Bilerne forandrede Verden. Han var en Del Aar Brændselshandler. Desuden boede der til Stadighed 3—4 Elever hos ham. Skønt jeg den første Tid boede i Korinth, har

jeg ikke selv noget at berette om ham; men der er vist ellers Historier nok. En hedder: *Da Russerne stormede Korinth*. Lilleøre havde tidt noget at skulle have sagt til os. Hvis Damernes Kjoler igen blev kortere, eller han traf os i at spille Fodbold om Søndagen, kunde der let blive en Samtale ud af det med ham. Det var vist mest saadanne ydre Ting, han talte om; men vi kunde ogsaa godt lide, at han til Møder — og naar der var Møde i hans Hjem, blev der gerne indbudt en Del Seminarister — vilde, der skulde siges noget. Han begyndte tidt selv, hvis ikke andre kom med det samme.

Else Nielsen

Chr. Lilleøre købte den Ejendom i Korinth, som Lærer Gadegaard tidligere havde haft. Her døde han 23. November 1936. I Dæmrings Julenummer for dette Aar har Lærer Kirkegaard skrevet et Stykke om ham.

Else Nielsen

Else Nielsen havde Seminariets Brevsamlingssted og Boghandel fra 1902 til sin Død 1935. Hun var altsaa Forretningsleder og skulde som saadan have eller i hvert Fald vise et smilende Ansigt og et venligt Væsen. Men det var det første iøjnefaldende Træk ved hende, at det havde hun ikke. Kunde Varerne ikke sælges uden det, saa skulde de ikke sælges. Men var det ydre ikke saadan, at vi let kom paa Talefod med hende, saa var det indre saa meget desto mere fint og ægte. Det kunde siges her, at hun havde et Hjerter af Guld. Fordel eller ikke Fordel, hvad hun mente, der var Ret, holdt hun ikke tilbage. En lille Historie kan vise, hvordan hun var i sin Butik.

Rasmussen Byskops Datter havde, mens hun gik paa Seminariet, i en eller anden Anledning faaet en Tokrone af sin Far med den Bemærkning, at den maatte hun slikke op. Hun kom derfor nogle Dage saa tidt paa Besøg i Elses Butik, at Else Nielsen til sidst saa prøvende paa hende og sagde: *Ve Rasmussen no osse de?*

En Seminarist, der havde noget af det, Englænderne kalder *verbosity*, kom ind til Else Nielsen efter Ferien. »God Da-a-ag, Else Nielsen! Nu har De os igen. Det glæder mig at se Dem, Else Nielsen.« »Bar a ku sæj de samm!« svarede Else Nielsen tørt.

I mange Aar havde Else Nielsen en god Medhjælp i Frk. Marie Moss,

Kathrine Sørensen
Stue 1906.
K. S. længst t. v.

navnlig i de sidste Aar betød det meget for hende. Frk. Moss er nu hos en Søster, der er Lærerinde i Ølsted ved Løsning.

To Pensionatsværtinder

Kathrine Sørensen var fra Ølby, men kom til Nissum allerede i 1890. De to Skoler, der var oprettet, skabte Liv og Arbejde ogsaa for andre end blot Lærere og Elever, og *Kathrine Sørensen* var en af dem, der kom med i Livet og Arbejdet og blev i det! I sin Ungdom syede hun en Del. I 1892 byggede hun det lille Hus i Korinth, der nu er Nabo til østre Skole. Her havde hun et Par Værelser udlejet og havde tillige Pensionat. Pensionatet blev aldrig stort; Pladsen forbød det, og *Kathrine Sørensen* vilde ikke have Pigehjælp; men det var hjemligt. Der er vist faa af dem, der spiste der, der ikke havde noget af den Følelse, at det var ligesom at spise hjemme. Saadan følte *Kathrine Sørensen* det vist ogsaa selv. Hun blandede sig tidt i vor Samtale. Engang var det moderne at sige: Er du towle! Da *Kathrine Sørensen* hørte det, sagde hun til os, at det maatte vi ikke sige. Der er godt nok mange, der siger saadan. Men det at blive towle var noget saa forfærdelig, det havde hun set noget til, at det Ord skulde man ikke saadan bruge.

Havde vi Tid, kunde det ske, at vi blev siddende en Del af Aftenen. Havde der ikke været temmelig mange, der var lige gamle, vilde man ikke tænke andet, end at det var en Familie, der var samlet. *Kathrine*

Sørensen talte jævnt og lige med os, men kom Samtalen uden for det dagligdags og ind paa noget alvorligere, kunde der komme en ejendommelig Myndighed over hende. Hun talte ikke som den bedrevidende eller paa en opstyltet, unaturlig Maade. Men det mærkedes, at hun var den gamle, den prøvede og faste. Hun havde stor Respekt for Visdom, selv den ringe Mængde, vi sad inde med; men det var tydeligt, at her var hun den vise, og vi de smaa.

Der laa Kristensind og Kærlighed bag ved hendes Forhold til os. Da jeg godt en halv Snes Aar efter igen kom til Nissum, glædede jeg mig til at træffe hende igen. Det var hende, der først kom op til os, og som hun rolig og glad satte sig til rette for at snakke med os, mærkede jeg, at hun havde det paa samme Maade. Hun var dog mere vemodig, end hun plejede at være, og næste Gang fortalte hun, hun skulde paa Sygehuset i Holstebro. Det var Kræft, og den 5. Maj 1935 døde hun. De sidste Maaneder var hun hjemme i sit Hus og blev kærlig plejet af sin Brordatter og Plejedatter, Caroline Bach.

I »Dæmring« 1935 Nr. 14 har Lærer Kirkegaard skrevet om Else Nielsen, og i samme Aars Nr. 15 har Lærer Søndergaard Jacobsen fortalt om Kathrine Sørensen.

Kirstine Brændgaard er ikke kendt af mange Nissumitter. Hun havde Pensionat i fire Aar 1916–20 i den Ejendom, hvor nu Karen Knudsen har Brødudsalg. Pensionatet købte hun af Frk. Marianne Madsen, der nu har Pensionat i Korinth.

Jeg er klar over, at naar Frk. Brændgaard skal med i denne lille Oversigt over »historiske« Personligheder, vil adskillige sige, at saa var der mange andre, der skulde nævnes først. Det er sikkert ret nok, men hver Tid og vel ogsaa hver Elev har sine, som man saa noget betydeligt i, og Aarbogen har til næste Aar nok Plads til noget om de andre.

Frk. Brændgaard var Sygeplejerske og havde ledet Sygehuset i St. Hedinge og i Lemvig, før hun kom til Nissum. Paa Grund af Forandringer, da der blev bygget nyt Sygehus i Lemvig, opgav hun sin Stilling i Lemvig og overtog Pensionatet i Korinth. Fra 16 til 20 var ikke nogen let Tid, og jeg tror ikke, at Frk. Brændgaard nogen Sinde blev helt glad ved Bestillingen som Pensionatsværtinde. Det er vist aldrig nogen let Stilling og allermindst i en Tid med Dyrtid og Rationering. Nogle Pensionærer er utilfredse og utaknemmelige; det mærkes, mens man har dem. Nogle — efter som Aarene gaar, mange — er taknemmelige, men det mærkes som Regel først, naar Pensionatsværtinden er død.

Frk. Brændgaard havde ikke det Lynne, der af sig selv bragte hende i Forbindelse med andre Mennesker; men hun var et fint kultiveret Menneske, og sjældent har jeg truffet nogen, der havde et Tjenersind, som

Kirstine Brændgaard

hun havde det. Hendes Søstersøn, Ole Brændgaard Villadsen (dim. 14), der var Lærer i Lyngs, blev pludselig syg og døde. En Dag, mens vi spiste til Middag, kom hun ind og sagde, hun havde noget at sige til os. Hun fortalte, at hun havde talt med sin Søstersøn, lige inden han døde. I de fem Aar, der var gaaet, siden han var rejst fra Nissum, havde han aldrig været rigtig glad. Han havde dengang følt, at han ikke skulde søge Lærerstilling. Gud vilde have ham i Arbejde med noget andet, maaske som Missionær. Men han vilde ikke. Nu havde Gud tilgivet ham, men han vilde gerne have

sagt til alle, og navnlig til dem paa Seminariet, at det vilde altid fortrydes, hvis man mærkede Guds Tale og saa ikke vilde høre.

Vi sad stille og sagde ingenting; en af de ældre kunde ellers gerne have sagt Tak, tænker jeg nu. — Men det var alligevel sagt saadan, at jeg tror, vi alle huskede paa dette Budskab fra den døende Mand.

I 1920 opgav Frk. Brændgaard Pensionatet og blev Bestyrerinde for et Alderdomshjem i Lemvig. Her døde hun i Foraaret 1928 og blev begravet paa Lyngs Kirkegaard.

For de gamle, der faldt, er der ny overalt; det gælder her som andre Steder. Der er endda mange flere af de nye, end der før var af de gamle. Korinth er vel nu dobbelt saa stor som for 10 Aar siden. Vi vil i Taknemlighed mindes dem, der med Tjenersind har gjort en Gerning for Stedet her, og ønske, at de mange nye maa faa Lykke og Velsignelse til at gaa i deres Fodspor.

AARET DER SVANDT

Af Forstander P. C. Gjelstrup

I. SEMINARIETS 50 AARS FEST

Aarsberetningen for 1942 kan passende begynde, hvor dens Forgænger slap: med *50 Aars Jubilæet* 26. Maj.

Naar den forrige Beretning sluttede med Ønsket om, at den forestaaende Fest maatte blive en stor Oplevelse for alle Seminariets Venner og nedkalde rig Velsignelse over Gerningen i Fremtiden, tør det nu bagefter siges, at dette Ønske er gaaet i Opfyldelse. Festen blev for alle de mange Deltagere en uforglemmelig Dag, der indfrie selv de største Forventninger. Dertil bidrog et Sammenspil af mange Faktorer.

For det første maa nævnes det *smukke og lødige Program*, der trods den knappe Tid lod saa mange forskellige Røster komme til Orde, hver med sin særlige Klang.

Hvem vil glemme *Aabningsgudstjenesten* i Nr. Nissum Kirke med den fuldttonende Sang og den kraftfulde Prædiken af den ældste Veteran i Gerningen, Bestyrelsens Formand, Provst *Th. Møller*, der havde været Pastor *Ad. L. Hansens* Raadgiver ved Grundlæggelsen af Seminariet, og derfor af Selvsyn kunde tale om den Præstehaand, som for 50 Aar siden lagde det lille Sennepskorn i Jorden, der nu er blevet til et stort Træ. Ved Gudstjenesten medvirkede ogsaa Sognepræst *Ove Nielsen*, hvorimod desværre Biskop *A. Malmstrøm* havde maattet sende Afbud paa Grund af alvorlig Sygdom.

Efter Gudstjenesten fulgte *Festmiddagen* paa Seminariet med en Række Taler af Repræsentanter for forskellige Myndigheder og Institutioner. En nærmere Omtale heraf vil føre for vidt; det faar slaa til at nævne det smukke Afsnit, hvor der som Hilsen henholdsvis fra Seminariets Lærerstab (ved Lærer *Hejbal*), fra gamle Elever (ved Lærer *Steffensen*, Aalkjær) og fra nuværende Elever (ved *Fr. Kastberg*, IV Klasse) blev reciteret tre Lykønskingsdigte, hvorefter der overrakte Seminariet tre

Gaver: fra Lærerstaben et Solur, fra en gammel, unævnt Elev et Legat paa 2000 Kr., hvis Renter skal uddeles til en trængende Elev, og fra de nuværende Elever et mægtigt Dannebrogslag, der blev baaret ind og overrakt af unge Piger i hvidt og rødt, og for hvilket Forstanderen tak-

Æresporten ved Seminariet

kede, idet han udtalte Ønsket om, at det, falmet og slidt, maatte vaje over Seminariet ved dets Hundredaarsfest. Endnu en Overraskelse af den Art bragte Middagen, idet det blev meddelt, at der til Minde om en af Stedets Venner, Købmand *Harald Refsgaard*, Korinth, der var død et Par Maaneder i Forvejen og forinden havde udtalt et Ønske i den Retning, af hans Fader var skænket 5000 Kr. til et Legat, der skulde bære Sønnens Navn og komme trængende Elever, fortrinsvis fra Vin- ding, til Gode. Endelig oplæstes der en Række Telegrammer og Hilsener fra gamle Elever, forskellige Seminarier, Censorer og andre, lige- som der afsendtes Telegram til Kongen, fra hvem der senere kom tele- grafisk Tak. Blandt Hilsenerne gengives her den smukke Hyldest og Appel til Ungdommen, som Praktikcensorerne, Overlærer *Nedergaard*, Saksjøbing, og Forstander *Arvin*, Statens Lærerhøjskole, sendte:

I Blæstens Sus, nær Nissums Bakkehæld,
blev rejst en Borg, udsprang et Kildevæld
af Sundhed, Mod og Kraft i Tider trange,
af kristen Tale og af glade Sange.

I unge! Søg da hen til Kildens Strøm!
Den renser, hærdet, skaber Daad af Drøm.
Slaa Kreds om eders Borg, thi Stormen truer!
Bring Lys, bring Aand herfra til Skolens Stuer!

Efter en kort Pause, hvor det gjorde godt at strække Benene, fulgte *Eftermiddagsmødet i Gymnastiksalen*. Det indledes med Musik af Seminariets Kor og Orkester, ledet af Hr. *Nissen*. Derefter holdt Undervisningsminister *Jørgen Jørgensen*, som trods megen Travlhed havde gjort Festen den Ære at komme til Stede, et inciterende Foredrag om Lærers Uddannelse og Gerning paa kristen, dansk Grund. Statskolekonsulent *Kaalund-Jørgensen* talte om »Faglige og karaktermæssige Forudsætninger for Lærergerningen«, og Forstander *Gjelstrup* pegede kort paa Seminariets fire Hjørnestene: Fædrelandet, Menigheden, Ungdommen og Medarbejderne. Til sidst viste Lærer *Sørensen*, Ø. Skole, Seminariefilmen, der var optaget i Dagens Anledning.

Aftenen tilbragtes ved de dækkede Borde (Smørrebrød, Øl, Kaffe) og tilhørte Elevforeningen. Dennes Formand, Lærer *Sørensen*, bød Velkommen og overlod Dirigentklokken til Lærer *A. C. Hoppe*, Barslev. Nu fulgte Talerne Slag i Slag, saa Tiden vanskeligt vilde slaa til. Men Dagen havde været streng for alle, og Hjemvejen var lang for mange; der maatte derfor holdes op, inden det blev for sent. Ved Ellevetiden sluttede Sognepræst *A. Krogsøe*, Seminariets tidligere Forstander, Festen, idet han holdt en kort Andagt og lyste Velsignelsen. En af de største Dage i Seminariets Historie var dermed lykkelig til Ende.

Til det vellykkede Forløb af Dagen bidrog foruden Programmet, saaledes som det ovenfor er skildret, ogsaa den Luftning, som *Deltagerne* bragte med sig. Den mærkedes allerede i Forvejen, ikke mindst i den Tid, hvor Indmeldelserne indløb som en stadig stigende Strøm. Der var Dage, hvor Posten bragte 50, ja 60 Indmeldelser; og da Deltagerlisten forelaa, var Tallet oppe paa 663. Det var jo en overvældende Tilslutning, ikke mindst, naar man tager de vanskelige Rejseforhold — ingen Biler, faa Rutebiler, daarlige Togforbindelser — i Betragtning. Forholdene maatte afskære mange fra at komme, især af dem Øst for Storebælt; desto mere maa vi være taknemmelige over, at de, der kunde, satte saa meget ind paa at give Møde. Det store Opbud kastede Glans over Dagen; det var, som Deltagerne selv medbragte Festglæden. For alle os, der staar i Gerningen, var det en stor Glæde og Opmuntring at faa dette varme Haandslag og med egne Øjne se, at der er saa stor en Flok, der staar Vagt om Nr. Nissum Seminarium.

Endelig maa med Tak nævnes *de mange, der gjorde Sliddet og stil-*

lede sig til Tjeneste med Raad og Daad. Fra alle Sider mødte Fests-
komiteen Støtte og Velvilje. Sognets Beboere tilbød at tage mod Gæster;
Eleverne afgav Værelser — nogle rykkede endog i Telt for at skaffe
Plads — eller fungerede som Marchaller, Opvartere og meget andet. Tak-

Seminariepladsen med Soluret

ket være denne Hjælpsomhed klappede det hele, som det skulde. Og at det ikke var saa lille et Apparat, der skulde klappe, vil forstaas, naar man betænker, at der spistes i Festsal, Bibliotek, Tegnesal, Haandgerningslokale og to store Klasseværelser paa een Gang, eller naar man hører, at der medgik 350 Pund Kød til Steg, 300 Pund til Suppekød, 80 Pund til Kødboller, 160 Liter Is og ca. 6500 Stykker Smørrebrød.

Hermed skulde Omtalen af Jubilæet være til Ende. Læserne vil nok tilgive, at den slutter med Maden; det er unægteligt et Decrescendo; til Undskyldning faar det tjene, at Forplejningen, som Tiderne er, virkelig var et Problem, og at man føler en oprigtig Taknemmelighed over, at ogsaa denne Side af Sagen lod sig løse tilfredsstillende — ligesom ved Bispningen i Ørkenen. Derover glemmer vi ikke Hovedsagen, at Gud gav os en Fest, der altid vil staa for os som et lysende Minde fra en mørk Tid.

I Forbindelse med Jubilæet maa omtales det i den Anledning udsendte *Festskrift*. I Sommeren 1940 udkastedes indenfor Bestyrelsen den Tanke, at der ved det forestaaende Jubilæum burde foreligge en Skildring af Seminariets Historie, der kunde staa som et Slags Mindes-

mærke om de svundne 50 Aar. Tanken vandt Genklang, og det blev overdraget mig at udføre Arbejdet, en Opgave, som det var mig en Glæde at faa betroet, skønt jeg paa Forhaand var klar over dens Vanskeligheder. Det var i al Beskedenhed et lille Stykke dansk Kirke- og

Køgemester Peter Brøde med Dele af Staben

Skolehistorie, der her skulde skrives; det gjaldt at skildre en Pionerskole, der var fremstaaet som en naturlig Følge af Udviklingen indenfor Indre Mission, tilmed paa et Tidspunkt, da der var Røre indenfor dansk Seminarieliv; tillige skulde det vises, hvordan Seminariet, stadig baaret af Indre Missions Venner, havde gjort Bevægelserne indenfor Seminariernes Verden med, indtil det nu stod ved 50 Aars Milepælen. Arbejdet tog mange Timer, men det var gode Timer; det bragte mig selv rig Glæde at færdes mellem Skikkelserne fra Fortiden og at træde i Forbindelse med de mange, der var rede til at give Oplysninger eller gode Raad. Bogen blev færdig til Jubilæumsdagen. Hvor vidt den er lykkedes, skal jeg lade være usagt; men det tør vist i hvert Fald siges, at den med sine mange Billeder og sit hele Udstyr er blevet en smuk Bog, der hævder sig godt blandt tilsvarende Festskrifter; jeg haaber ogsaa, at den med sin fyldige, historiske Skildring og den komplette Dimitendortegnelse, som Førstelærerne *S. M. Sørensen* og *J. Søndergaard Jacobsen* har Æren af, maa kunne kaldes en nyttig Bog.

2. EKSAMINER, ELEVTAL, LEGATER

Afsluttende Eksamen blev som sædvanlig afholdt fra ca. 1. Maj til lidt ind i Juli. Der var til II Del indstillet 32, som alle bestod. Udfaldet blev saaledes:

ug÷	4	mg	10	g+	4
mg+	4	mg÷	8	g	2

Det var et smukt Resultat, den saakaldte »Jubilæumsklasse« værdigt. Til I Del var indstillet 31, der bestod med følgende Resultat:

ug÷	1	mg	14	g+	5
mg+	2	mg÷	7	g	2

Det kan maaske interessere en og anden at se, hvem der besøgte Seminariet som Censorer; for en Gangs Skyld gengiver jeg derfor Listen; saa kan man i Tankerne nikke til kendte Ansigter. Den ser saadan ud:

Praktik: Forstander *G. J. Arvin*, København, Overlærer *O. Nedergaard*, Saksøbing.

Gymnastik: Gymnastikinspektør *P. M. Trap*, København.

Religion: Biskop *Skat Hoffmeyer*, Aarhus, Sognepræst *A. Lund Sørensen*, København.

Dansk: Professor *Kr. Sandfeld*, København, Forfatteren *Rich. Gandrup*, Aarhus.

Pædagogik: Skoleinspektør *Hans Kyrre*, København.

Historie: Statsskolekonsulent *F. C. Kaalund-Jørgensen*, København.

Musik: Sanginspektør *J. M. Emborg*, Vordingborg.

Kv. Haandgøring: Haandgørningsinspektør Fru *Birgitte Buhelt*, København.

Engelsk: Undervisningsinspektør *O. Bjørneboe*, København.

Tysk: Rektor *K. Bock*, Nakskov.

Sløjd: Sløjdinspektør *Krog Clausen*, København.

Regning: Amtsskolekonsulent *H. Novrup*, Sønderborg, fhv. Skoleinspektør *N. Halsteen*, Birkerød.

Geografi: Professor *G. Hatt*, København.

Naturhistorie: fhv. Seminarlærer *Alb. Jensen*, Jelling.

Fysik: Afdelingschef *Jens Rosenkjær*, København.

Matematik: Professor *A. F. Andersen*, København.

Skrivning: Amtsskolekonsulent *H. Novrup*.

Tegning: Tegneinspektør *S. Chr. Jensen*, Lyngby.

Optagelsesprøven foregik 22.—24. Juni under den samme store Til-

gang som de umiddelbart foregaaende Aar. Der var ialt 50 Aspiranter, hvoraf vi optog 4 uden og 26 med Prøve.

Elevtallet var ved Aarets Begyndelse 123 i Seminarieklasserne og 43 i Forberedelsesklassen, ialt 166. Ved Aarets Slutning var de tilsvarende Tal 120 + 41, ialt 161.

Statsunderstøttelsen, der takket være en Forhøjelse paa Finansloven er steget henved 3000 Kr. fra forrige Aar, udgjorde 15.850 Kr. Beløbet uddeltes i 63 Portioner til Elever i II, III og IV Klasse: 2 Portioner à 400 Kr., 5 à 350 Kr., 11 à 300 Kr., 20 à 250 Kr., 25 à 200 Kr.

Desuden har forskellige Elever opnaaet andre Legater, saaledes har 6 faaet hver 200 Kr. af *Gerickes Legat* og 3 har opnaaet ialt 1500 Kr. i Laan fra *Dansk Studiefond*. Pastor *Ad. L. Hansens Legat*, der uddeles af Lærerraadet, blev givet med 77,96 Kr. til hver til Kr. Toft Nielsen og Sigrid Vraa-Jensen, begge i nuværende IV Klasse. *Cand. Strøms Mindelegat* (90 Kr.), der uddeles af Elevforeningens Bestyrelse efter Indstilling fra Seminariets Lærerraad, blev tildelt Elev i samme Klasse Verner Tanghøj.

De to nye Legater, om hvis Oprettelse der ovenfor, i Forbindelse med Jubilæumsfesten, er fortalt, bør ogsaa nævnes her, selv om de endnu ikke er blevet uddelt: *Jubilæumslegatet af 1942* og *Købmand Harald Refsgaards Mindelegat*. De betegner en Fordobling af Seminariets Legater, en Forøgelse, der er blevet modtaget med den største Taknemmelighed. Gennem de aarlige Renter vil Stifterne opnaa at gøre mange Mennesker glade og række dem en hjælpende Haand. Hvem ved, om ikke ogsaa dette gode Eksempel ved Lejlighed kunde opflamme en eller anden til at gaa videre i samme Spor!

3. FRA ARBEJDET

I Undervisningen er der ingen Forandringer sket i det svundne Aar, hvorimod der i Lærerkredse er ført en livlig Diskussion om *mulige Ændringer* i Fremtiden. Som bekendt er der Planer oppe om, at Seminarieundervisningen, uden nogen Forlængelse af Uddannelsestiden, skulde indrettes saadan, at den kunde præstere fuldt uddannede Kræfter til alle Fag i Folkeskolen, saaledes som dette Begreb er udvidet med den nye Skolelov. Det vil især sige: mere Sprog og mere Sløjd, vistnok ogsaa mere kvindelig Husgerning paa Seminarierne; og Tiden dertil skulde tages fra Specialelæsningen. Flertallet indenfor Danmarks Lærerforenings Bestyrelse er ivrigt gaaet ind for denne Plan, hvorimod Seminarierne, for Specialelæsningens Skyld især, har været tilbageholdende. Forskellen traadte frem under en meget interessant Forhandling ved Semina-

riernes Aarsmøde i København i Efteraarsferien. Hvad Resultatet bliver, kan endnu ikke vides. Der er vel mere end een Mulighed for en Løsning af Problemet.

Upaaavirket af disse Drøftelser er det daglige Arbejde gaaet sin Gang som ellers, hvorfor der ikke er noget særligt at fortælle om det. Derimod vil et Par Ord om den mere udadgaaende Side af Uddannelsen være paa deres Plads.

Landsbyskolebesøgene foregik i Dagene 16.—26. Juni og omfattede III Klasse med dens 30 Elever. Det var atter Skoler i Thy, der lukkede sig op for Eleverne, og vi føler stor Taknemmelighed overfor de mange Lærere og Lærerhustruer, der nu tredje Aar i Træk saa beredvilligt tog imod de unge Mennesker, hvis Begejstring over Besøget er den bedste Tak, vi formaar at bringe.

Ved det nye Skoleaars Begyndelse afrundedes som tidligere Skolebesøgene gennem et 4 Dages Ophold paa *Lemvig Kommuneskole* (21.—25. August), hvor de samme Elever, nu som IV Klasse, høstede stort Udbytte af passivt og aktivt at deltage i Undervisningen. Ved det hyggelige Kaffebord, hvormed Lemvig Kommune afsluttede disse Dages Arbejde, blev der da ogsaa fra alle Sider bragt en hjertelig Tak til Skolekommissionens Formand, Hr. *Lilholt*, til Overlærer *Sodborg* og hele Lærerpersonalet.

Fra Seminariets Side blev der som en Slags Punktum paa Aarets Skolebesøg indbudt til en lille *Festlighed* her paa Stedet 23. September. Saavel Thy som Lemviglærerne mødte i stort Tal; om Eftermiddagen læste Pastor *Kaj Munk* under aandeløs Stilhed sit nye Skuespil »Præsten i Vejlbj«, og derefter samlede Gæsterne med IV Klasse og Seminariets Lærere til Smørrebrød paa »Borgen«.

Samtidig med Skolebesøget i Lemvig var III Klasse paa Bibliotekskursus paa Lemvig Centralbibliotek og II Klasse paa Lejrskole i Bryrup. *Bibliotekskursuset* er en Nydannelse, dog forberedt gennem tidligere Bibliotekar i Lemvig *Frimodt-Møllers* Arbejde i samme Retning. Hvad dengang var en frivillig Sag, er nu indgaaet i den regulære Uddannelse, idet Seminariernes nuværende Arbejdsplan, Ministeriets Bekendtgørelse af 29. Februar 1940, kræver ca. 20 Timers Bibliotekskundskab. Dette Kursus realiseredes nu for første Gang; det lededes af Overbibliotekar, Frk. *K. Lorentzen*, Lemvig, og viste sig meget nyttigt og praktisk. Tidspunktet, Seminariet har valgt: ved Overgangen til III Klasse, vil formentlig ogsaa vise sig heldigt, forudsat naturligvis, at de forskellige Faglærere allerede i I Klasse har givet Eleverne en rent foreløbig Orientering. Et Besøg paa *Lemvig Museum* afsluttede den sidste Kursusdag.

Lejrskolen afholdtes som sædvanlig paa Velling Østergaard, hvor

Hr. og Fru *Porup* trods alle Rationeringsvanskeligheder tog imod den store Invasion. Vi skønner meget paa, at de Aar efter Aar holder ud med os, og navnlig, at de nu under Krigens Kaar har kunnet og villet gøre det; thi Lejrskolen er en Livsnerve ikke blot i Seminariets Undervisning, men end mere i hele dets indre Liv; den knytter sammen og styrker vore gode Traditioner i høj Grad. Lederne var Seminarielærerne *Christensen, Hansen og Hejbøl*.

Hjemturen fra Lejrskolen foregik pr. Cykle i sluttet Trop, men med mange Punkteringer paa Grund af daarlig Gummi. Den samme Mangel har staaet i Vejen for Afholdelsen af Ekskursioner, der næsten helt har maattet bortfalde. Dog kan det nævnes, at Lærerne *Berg* og *Søtensen* i September var paa en 2 Dages *Cykletur til Salling* med Flertallet af Eleverne i IV og III Klasse.

Endnu maa omtales, at der i Sommerferien afholdtes to Feriekursus paa Seminariet: et *Tegnekursus* 13.—18. Juli under Lærer *Christensens* Ledelse (30 Deltagere) og et *Sløjdkursus* 13. Juli—11. Aug. under Lærer *Bergs* Ledelse (24 Deltagere).

4. FOREDRAG, MØDER OG FESTER

Af *Foredrag og Møder*, oftest arrangeret af Foredragsforeningen eller Seminariets K. F. U. M. og K., nævnes følgende:

Skuespiller *Jac. Texiere*: Oplæsning af H. C. Andersens Eventyr.

phil. cand. Frk. *Romdahl* (»Norden«s Rejselektor): Sverige i Dag.

Redaktør *Rahbek*, Lemvig: Rasende Missionsfolk.

Koncert ved Violinisten *Herm. Kjær Jensen*, Struer, akkompagn. af Adjunkt *Sandfeld*, smst.

Sognepræst *Hareskov*, Ryde: Mellemtिंगene.

Skuespiller *Rasmus Christiansen*: Oplæsning af Johs. V. Jensen m. m.

Missionær Frk. *Betty Fischer*: Arbejdet i Santalistan.

Realskolebest. *J. P. Jensen*, Hvidbjerg: Kristendom og Nationalitet.

Missionær *Kühle* og Pastor *Fridrik Fridrikson* (første Møde eft. Sommerferien). Førstnævnte fortalte om Soldatermissionen, sidstnævnte om sit Arbejde paa Island.

Sognepræst *Kaj Munk*: Oplæsning af »Præsten i Vejlbj« (Se ovenf.).

Skuespillerinde Fru *Louise Jørgensen*: Oplæsn. af Euripides: Troerinderne.

Sognepræst *Ørberg*, Seest: Om Muhamedanermissionen med særlig Henblik paa Missionen i Arabien.

Fru *Borgny Alveness Jacobsen*: (»Norden«s Rejselektor): En Rejse i Nordnorge.

Maren Sørensen, Valsbøl: Sønderjydsk Aften.

Af mere festlige Begivenheder er at nævne følgende: *Foraarskoncerten*, der afholdtes 27. Marts under Hr. Nissens Ledelse med »Nordiske Toner« som Ledemotiv, *Dimissionsfesten* 4. Juli, hvor over 50 Forældre havde givet Møde, den forannævnte *Skolebesøgsdag* i September, Bestyrelsesfesten og Sportskampene paa *Kongens Fødselsdag*, *Elevfesten* 4. December, der med Guldhornene som Emblem og under Ledelse af Komiteens Formand, *P. K. Munksgaard*, III Klasse bragte Koncert, Opførelse af Kronikas: »Enten—Eller«, Kaffebord, Tableau og Andagt. Endelig som Slutning paa Aaret K. F. U. M. og K.s *Julefest* 20. Decbr. med Tale af Pastor *Knudsen*, Thyborøn, i den festligt smykkede Gymnastiksal og derpaa i Festsalen et beskedent Kaffebord for Elever og Lærere. De to sidstnævnte Fester er de bærende blandt alle de nævnte; der ses hvert Aar hen til dem med megen Forventning. De forløb ogsaa denne Gang paa den smukkeste Maade, afstemte, som de var, med Takt og Dygtighed efter Tidens Forhold.

Naar til alt dette føjes, at der har været afholdt *Sportskampe*, saaledes med Struer Gymnasium og en Række *Klassefester* etc., vil det ses, at der fra Elevernes og Seminariets Side er gjort adskilligt for at give Samlivet her ved Skolen Indhold og byde paa saa meget godt som muligt, saa her kunde blive hjemligt at være.

5. FORSKELLIGT

Om *Lærerkredsen* og *Bestyrelsen* er der intet særligt at melde; der har ingen Personskifter fundet Sted.

Tidsforholdene har tilladt Livet ved Seminariet at gaa sin Gang uden Afbrydelser, hvad vi jo ikke kan være taknemmelige nok for. Men det er en Selvfølge, at de unormale Forhold har været at mærke paa mange Maader. De har gjort det vanskeligt at komme saa meget omkring, som ønskeligt og godt vilde være. De har medført forskellige Luftværnsforanstaltninger, der baade har kostet Penge og taget Tid, f. Eks. saaledes, at Hr. Berg, der var valgt til »Luftværnshoved«, maatte paa en Uges Kursus i Aarhus i Efteraaret i den Anledning, ligesom der oprettedes forskellige Luftværnskolonner. I denne Forbindelse kan ogsaa nævnes, at ved Aarets Slutning en stor Del af Seminariets Lokaler syntes at skulle tages i Brug til særlige Formaal for en halv Snes Dage, hvorved en Forlængelse af Juleferien paa 4 Dage vilde være blevet nødvendig, men at Sagen bortfaldt, saa der kunde begyndes til planmæssig Tid i det nye Aar. Ogsaa Brændselsproblemet gjorde sig gældende, da vi næsten kun havde Tørvt ved fyre med, og Vinteren tilmed for tredje Gang under Krigens blev voldsom streng. Ingen vil kunne glemme Søndag d. 25. Januar,

da der ved en Temperatur af $\div$ 22 Grader rasede en heftig Storm, der overalt knækkede Telefon- og Lyspæle; den isolerede her Stedet fuldstændigt, saa vi var uden Rutebil, Post, Telefon, Lys og Radio. — Alt dette var naturligvis mindre Ting; vi kom dog Vinteren igennem uden at fryse og sulte; derimod kunde det jo ikke undgaas, at Forholdene lagde et Tryk paa Sindene og sled paa Nerverne hos alle.

Trods alt dette gik dog *Livet i de unges Kreds* sin gode Gang, hvad ogsaa de foregaaende Blade har givet Udtryk for. — Førløb Livet ikke fuldkomment — lige saa lidt her som andetsteds — saa formede det sig dog saaledes, at der var meget at glædes over. Et konkret Udtryk herpaa var den Iver, hvormed en Del af Seminariets Elever tog et *Yngsteafdelingsarbejde* op blandt Sognets Dreng og Piger, eller den Indsats, som Eleverne gav ved Jubilæet i Maj. I det hele maa vi have Lov at sige, at der her paa Skolen findes en stor Flok, der med Forventning ser hen til Fremtidsgerningen i Skolen, med Energi rustet sig til denne Gerning og under alt dette har et opladt Øre for Tidens alvorlige Tale og store Krav.

Gid saa vor Ungdom, naar det gælder, maa kunne honorere de Krav, Fremtiden vil stille, og gid vor gamle Skole, under sit Motto: »Bed og arbejd!«, i nogen Grad maa kunne det samme!

JUBILÆUMSHOLDET 1943

Til Sommer er det 25 Aar siden, Holdet 1918 blev dimitteret. De er med i Nissumstaten af 1918. Men vi havde tænkt, at der nu havde været en ny Nissumstat med Oplysninger, der var ført à jour saavel for dem som for de senere Aargange. Den kom ikke og kommer ikke inden for en overskuelig Fremtid.

Vi bringer her et Billede af Holdet, som det saa ud ved Dimissionen 1918, og en Del Oplysninger, for saa vidt som de har kunnet fremskaffes.

Hans Adolf Ditlev Andersen. Viceskoleinspektør i Ikast. Gift 1922 med Kirstine Estrup.

Niels Bjerre Engsnap. 1920–22 Vikar bl. a. ved Frederiksbergs Skolevæsen. Studentereksamen 1920, teologisk Embedseksamen 1926. 1926–36 Sognepræst i Tæbring-Outrup-Rakkeby paa Mors. Fra 1936 Sognepræst i Lejrskov-Jordrup ved Kolding. Gift med Dorthea Refsgaard, Datter af Gaardejer P. Refsgaard, Hjerm.

Idus A. F. Heidemann. 2. Lærer i Vester Hassing 1921–1922. Fra 1. Februar 1922 1. Lærer i Sillerslev. Gift med Nanny Christensen, Datter af Chr. P. Christensen, Hjørring.

Isach Isachsen. Andenlærer ved Borbjerg Skole 1921–23. Førstelærer i Store Ramsing 1923–26. Førstelærer ved Borbjerg Skole siden 1926. Gift med Klara Risum, Datter af afd. Bertel Risum, Borbjerg.

Laurits Kr. Jensen. Lærer ved Vinderup Realskole 20–26. Aarskursus 26–27. Lærer ved Vinderup Realskole 27–30. Kommunalærer ved Varde komm. Skolevæsen 30–39. Viceskoleinspektør samme Sted siden 1939. Gift med Dagmar Nørskov, Datter af afd. Gaardejer L. Nørskov, Vinderslev pr. Kjellerup.

Laurids P. Jensen, Navneforandring til Aspel. Enelærer ved Raasted v. Skole siden 1921. Kirkesanger ved Raasted Kirke. Gift med Elisabeth Christiansen, Datter af J. P. Christiansen, Bjergene, Faarevejle.

N. Hovman Jonassen. Andenlærer i Bolderslev 1919–22. Enelærer i Bakbjerg Skole pr. Salten 1923–27. Førstelærer ved Vraaby Skole pr. Haarlev og Kirkesanger ved Vraaby Kirke siden 1928. Gift med Lilly Ebba Hammer.

H. W. Hermann Kramer. Kommunalærer i Frederikshavn. Gift med Martha Nielsen Torp, Datter af Fisker N. Nielsen Torp, Bøvling.

Hans S. Kreilgaard. Viceskoleinspektør i Aalborg.

Jens Lauridsen. Førstelærer i Tinglev S. 1920–31. Førstelærer i Lunde, Fyn, fra 1931.

P. K. Madsen. Hjælperlærer i Julianehede pr. Engesvang 1918–20. Enelærer i Nørrehus pr. Ballum 1920–23. Enelærer og Kirkesanger i Grynnderup Skole pr. Nørager. Gift med Marie Nielsen, Datter af Sognefoged Nielsen, Lomborg.

Einar L. Meldgaard. Førstelærer i Søllested pr. Glamsbjerg. Gift med Ella Pedersen, Datter af Fabrikant A. P. Pedersen, Skive.

Ejnar Dybdal Nielsen, Thisted, død 1920.

DIMITTENDERNE 1942

Aage Christian Agergaard, født 23. Maj 1913 paa Jegindø. Søn af Førstelærer Agergaard, Jegindø. Hovedkarakter: g (4,52).

Johannes Egon Andersen, født 25. Marts 1920 i Marie Magdalene S. Søn af Gartner Mar. Andersen, Vivild. Hovedkarakter: mg? (6,59).

Valdemar Andersen, født 28. Juni 1920 i Vestervig. Søn af Husmand Johs. Andersen, Vestervig. Hovedkarakter: mg? (6,59).

Aage Grummesgaard Bendtsen, født 29. Februar 1920 i Agri. Søn af Lærer G. Bendtsen, Agri. Hovedkarakter: ug? (7,59).

Hans Christian Jensen Boe, født 1. Juli 1918 i Hvornum. Søn af Gaardejer J. Boe, Hvornum. Hovedkarakter: ug? (7,67).

Viggo Johannes Clausen, født 8. August 1918 i Nors. Søn af Gaardejer I. P. Clausen, Nors. Hovedkarakter: g+ (5,75).

Grete Frederiksen, født 2. Decbr. 1920 i Holstebro. Datter af Bankbud J. Frederiksen, Holstebro. Hovedkarakter: mg? (6,15).

Christen Mogensen Graugaard, født 29. Novbr. 1918 i Vestervig. Søn af S. C. Graugaard, Nr. Hvidbjerg. Hovedkarakter: g+ (5,48).

Bodil Margrethe Porup Hansen, født 5. Oktbr. 1920 i Nr. Nissum. Datter af Seminarielærer H. J. Hansen, Nr. Nissum. Hovedkarakter: mg+ (7,44).

Karen Bodil Søndergaard Jacobsen, født 24. Juli 1920 i Egeslevsmagle. Datter af Førstelærer J. Søndergaard Jacobsen, Nr. Nissum. Hovedkarakter: mg (7,03).

Elisabeth Ingrid Jensen, født 19. Marts 1920 i Hemmed. Datter af Lærer Jensen, St. Binderup. Hovedkarakter: mg+ (7,33).

1. Række fra venstre: Lærer Thøger Jensen, Victor Kirkegaard, Sv. Aa. Koch, Tage Vilsbøl, Valdemar Andersen, H. Møller Jensen.
2. Række fra venstre: Seminarielærer Hejbøl m. Frue, Seminarielærer Koch m. Frue, pens. Seminarielærer Kirkegaard m. Frue, Statskonsulent Kaalund Jørgensen m. Frue, Frk. Gjelstrup, Seminarieforsstander Gjelstrup, Seminarielærerinde Frk. R. Nielsen, Førstelærer Sørensen m. Frue, Seminarielærer Christensen m. Frue, Frk. Søndergaard Jacobsen, Førstelærer Søndergaard Jacobsen.
3. Række fra venstre: Seminarielærer Nissen m. Frue, Aage Agergaard, Seminarielærer Berg m. Frue, Sognepræst O. Nielsen m. Frue, Karen B. Søndergaard Jacobsen, Anna El. Nørskov Lauritsen, Margrethe H. Nielsen, Elisabeth Jensen, Karen M. Madsen, Bodil M. P. Hansen, Grethe Fredriksen, Kirstine Jensen, Seminarielærer Hansen, Frk. Porup, Lærerinde Frk. E. Larsen, Lærerinde Frk. K. Poulsen.
4. Række fra venstre: Jens H. N. Sørensen, Otto Jørgensen, Ejner Olesen, Johs. Tanghøj, Verner Ravn, Frode Nørgaard, Sv. Lovmand, Herlev Kongsgaard, Knud Veileborg, Johs. Andersen, Aage Bendtsen, Hans Boe, Gunnar Jensen, Chr. Graugaard, Kr. Kristensen, K. V. Jensen, Viggo Clausen, Ernst Jensen.

Ernst William Jensen, født 31. Januar 1916 i Støvring. Søn af Arbejdsmand Jensen, Støvring. Hovedkarakter: mg (6,86).

Gunnar Jensen, født 11. Maj 1919 i Struer. Søn af Skomager P. K. Jensen, Struer. Hovedkarakter: mg (6,76).

Herman Møller Jensen, født 9. Juni 1918 i Horne. Søn af Arbejdsmand Møller Jensen, Sønderkov. Hovedkarakter: mg? (6,33).

Karl Vilhelm Jensen, født 30. Juni 1918 i Skovlund. Søn af Landpost Jensen, Skovlund. Hovedkarakter ug? (7,52).

Mette Kirstine Jensen, født 19. Novbr. 1918 i Sdr. Felding. Datter af Husmand Aagaard Jensen, Kærhede. Hovedkarakter: mg? (6,59).

Otto Osvald Jørgensen, født 21. Marts 1920 i Nykøbing M. Søn af afd. Tømrermester Jørgensen, Nykøbing M. Hovedkarakter: mg (7,02).

Victor Kirkegaard, født 25. April 1921 i Holstebro. Søn af afd. Snekker Kirkegaard, Holstebro. Hovedkarakter: mg (6,98).

Svend Aage Koch, født 16. Juni 1915 i Gjørding. Søn af Gaardejer Koch, Lourup. Hovedkarakter: mg?

Herlev Kongsgaard, født 12. Decbr. 1913 i Barslev. Søn af Gaardejer Sloth Nielsen Kongsgaard, Barslev. Hovedkarakter: mg? (6,11).

Kristen Kristensen, født 21. Marts 1920 i Gribstrup. Søn af Graver Kristensen, Klovborg. Hovedkarakter: mg (6,86).

Anna Elisabeth Nørskov Lauritsen, født 13. Januar 1920 i Hjerm. Datter af pens. Førstelærer Nørskov Lauritsen, Viborg. Hovedkarakter: mg (6,92).

Svend Lovmand, født 21. Juni 1919 i Nr. Omme. Søn af Førstelærer Lovmand Mikkelsen, Ørnvej. Hovedkarakter: g (5,25).

Karen Marie Madsen, født 31. Decbr. 1918 i Lemvig. Datter af afd. Skibskok Madsen, Lemvig. Hovedkarakter: mg (6,82).

Margrethe Hauge Nielsen, født 23. August 1920 i Næsborg. Datter af Sognepræst O. Nielsen, Nr. Nissum. Hovedkarakter: ug? (7,50).

Frode Ingeman Nørgaard, født 24. Maj 1919 i Odby. Søn af Stationsforstander Nørgaard, Humlum. Hovedkarakter: mg (6,86).

Ejner Olesen, født 8. Juni 1915 i Galtrup. Søn af Husmand Olesen, Hesselbjerg. Hovedkarakter: mg (6,95).

Verner Larsen Ravn, født 6. Marts 1920 i Vindum. Søn af Uddeler Ravn, Vindum. Hovedkarakter: g+ (5,48).

Jens Henrik Næstrup Sørensen, født 26. Februar 1919 i Snedsted. Søn af Lærer Sørensen, Aarup. Hovedkarakter: g+ (5,44).

Johannes Valdemar Tanghøj, født 5. Novbr. 1920 i Gimsing. Søn af Lærer Tanghøj, Gimsing. Hovedkarakter: mg+ (7,44).

Knud Erik Veileborg, født 10. Januar 1921 i København. Søn af Smedemester Veileborg, Esbjerg. Hovedkarakter: mg+ (7,19).

Tage Emil Vilsbøl, født 7. Oktober 1918 i Nors. Søn af Gaardejer Vilsbøl, Nors. Hovedkarakter: mg? (6,44).

Rettelse:

Side 25: Seminarielærer A. Kirkegaard; skal være: J. Kirkegaard.

AF AARETS DAGBOG

EFTER »DÆMRING«

- Ansættelser og Udnævnelser.**
- 07 *J. L. Jacobsen* genbeskikket til Amtsskolekonsulent f. Ringkøbing Amt indtil 1. April 1943.
- 14 *S. C. Brejl* Viceinspektør v. Øvelsesskolen i Tønder.
- 15 *S. Lomholt*, Fredericia, k. t. Overlærer v. Pigeskolen i Kolding.
- 18 *H. Kreilgaard*, k. t. Viceinspektør i Aalborg.
- 19 *N. A. Jensen* a. s. § 35: Lærer i Frederikshavn.
- 28 *Malta Fischer* k. t. Enel. i Kæret. — *Fr. Chr. Jørgensen* k. t. Førstelærer i Hejnsvig.
- 29 *Ejnar K. Johansen* k. t. Førstelærer i Stensballe. — *Peder Olesen* k. t. Førstelærer i Kibæk.
- 30 *Alfred Fredbø* f. a. som Kommune­lærer i Aarhus. — *K. Vad Jensen* k. t. Førstelærer i Ansager.
- 31 *Johs. B. Dahl* k. t. Lærer i Kors­havn. — *J. P. Danielsen* k. t. Enelærer i Alstrup. — *Oskar Josefsen* k. t. Enelærer i Linnet.
- 32 *Jacob Bønnerup* k. t. Enelærer i Hjerm. — *J. P. Jensen* har købt Hvidbjerg Kost- og Realskole. — *Frk. Stentoft* Organist i Suldrup Kirke.
- 35 *Frimodt Bertelsen* Lærer i Frederikshavn. — *H. Vestergaard Jensen* k. t. Enelærer i Hjerm.
- 35 *Mads Chr. Nielsen* k. t. Lærer i Klitmøller.
- 36 *Niels M. Gade* k. t. Enelærer i Søby, Randers Amt. — *Anna Holm* f. a. s. Timelæreri. i Næstved.
- 36 *Hakon Rendtorff* k. t. Lærer i Helsingør. — *Johanne M. Sandegaard* k. t. Lærerinde i Bøvlingbjerg. — *Johs. Schjørring* k. t. Førstelærer i Kærbøl. — *Sv. Aa. Sønderriis* k. t. Enelærer v. Glænø Skole.
- 37 *M. Ramskov Andersen* a. s. Time­lærer i Viborg.
- 38 *Folmer Jensen* f. a. s. Timelærer i Viborg. — *Jens Jensen* f. a. s. Lærer i Vester Hassing. — *Vagn Odgaard* k. t. Enelærer i Aaker sdr. Skole. — *Henry Sørensen* Lærer ved Stakroge Privatskole. — *Chr. K. Touborg* f. a. v. Viborg komm. Skolevæsen.
- 39 *Agnes Andersen* f. a. i Sejling. — *Ejvind S. Bjerre* Timel. i Lemvig. — *And. St. Frandsen* f. a. i Vejlbj. — *Charles E. Jacobsen* a. s. Lærer i Bastrup. — *Aage B. Jessen* k. t. L. i Ørsted. — *Helga Larsen* f. a. i Lomborg. — *K. A. Taasthi* k. t. Enel. i Skoven. — *Anna B. Vendelbo* f. a. i Humlum.
- 40 *Karl Christensen* a. s. Asp. i Hanzbjerg. — *Th. Johansen* f. a. i Læreremb. i Dyreby. — *V. Riisgaard* Timel. v. Sulsted Centralskole. — *Johanne Vrist* k. t. Lærerinde i Arløse.
- 41 *O. Bendtsen* a. s. Asp. i Andenlæreremb. i Arnum. — *R. V. Fosgaard* a. s. Asp. i Hagested. — *Ellen Ilkjær* Asp. i nyt Emb. v. Vinding Kirkeskole. — *Jenny Navntoft* a. s. Asp. i Bjer­ringbro.

- 41 *Einar Nielsen* a. s. Asp. i Lønborg.
 — *Børge R. Pedersen* k. t. Lærer i Borbjerg.
 — *Rosa Serup* k. t. Læreri. i Ørsø.
 42 *Karen Bodil Sønderg. Jacobsen* k. t. Timelærerinde i Skærbæk.
 — *Elisabeth Jensen* Huslærerinde paa Kongstedlund.
 — *Kristen Kristensen* Lærer v. Nr. Nissum Højskole.

Afsked.

- 97 *P. R. Randskov*, Evetofte, Afsk. m. Pension.
 99 *Niels Hald* Afsk. m. Pens.
 01 *H. P. Aage*, Lysholm, Afsk. m. Pens.
 04 *A. S. Dam* har trukket sig tilbage som Forstander for Børkop Højskole fra 1. Novbr. 1942.
 14 *Peter Ihme-Jensen* Afsk. p. Gr. af Sygdom.
 — *Gustav Svanstrøm* Afsk. p. Gr. af Sygdom.

Døde.

- Viceinspektør *Ad. L. Hansen*, Odense.
Dirna Sørensen, Datter af Lærer *S. M. Sørensen*.
 12 *Michael Mikkelsen*, Førstelærer i Broby v. Sorø.
 21 *Anna Th. Lauridsen*, Bøvlingbj.

Bryllup.

- 27 *Ejnar Vium*, Haandværkerhøjskolen, Haslev, viet til *Ane Mie Sondrup*, Løgstør.
 30 *Svend Hansen*, Hørsholm.
 33 *J. Peters-Lehm* viet til *Karen Gisselbæk*, Skjoldborg.
 37 *Aksel Nielsen* viet til *Betty Pedersen*, Holstebro.
 — *Chr. Bang Nørgaard* viet til Sygeplejerske *Inga Eriksen*, Bøvlingbjerg.
 38 *Evald Grøngaard* viet til *Edith Oxlund*, Vejen.

- 38 *Henry Sørensen* viet til *Erna Christensen*, St. Ajstrup.
 39 *Erik Møller* viet til *Dorte Kvejborg* (39).
 40 *V. Riisgaard* viet til *Grete Pedersen*, Simsted.

Jubilæum og Sølvbryllup.

- 96 *Chr. M. Birkeland* 40 Aar v. *Kaarlundborg Skolevæsen*.
 04 *A. S. Dam* 25 Aar paa Børkop Højskole.
 07 *N. Andersen Mølgaard* 25 Aar v. *Everdrup Hovedskole*.
 09 *H. Kr. Møller* 25 Aar i *Elsborg*.
 11 *K. M. Hermansen og Hustru*, Skodborg, Sølvbr. 31. Juli.
 13 *S. Olesen og Hustru*, Hirtshals, Sølvbryllup 29. Juli.
 — *J. M. Tjørnild* 25 Aar i *Harboøre* 1. Septbr.
 14 *C. F. Michélsen og Hustru*, Lundby, Sølvbryllup 2. Juni.
 15 *S. B. J. Konrad* 25 Aar i *Vindblæs* 2. Juni.
 17 *P. Johs. Pedersen* 25 Aar v. *Holstebro Skolevæsen*.

Aarskursus.

- 16 *Fru Dalgaard Jørgensen*, *Fredericia* (Stip.)
 26 *Karlo Lykkegaard*, *Frederikshvn.* (Stip.)
 33 *Anna Maigaard Nielsen*, *Hjeds*.
 35 *Else Poulsen*, *Vennebjerg*.
 39 *Anna Albrechtsen*, *Søndbjerg*.

Repræsentanter for D. L. F. 1942.

- 10 *J. Vestergaard Jacobsen*, *Løvel*. 11. Kreds.
 11 *Frk. K. Jensen*, *Vejle*. 10. Kr.
 19 *H. Bruun*, *Sdr. Vilstrup*. 10. Kr.
 — *A. K. Frederiksen*, *Hørsted*. 7. Kr.
 22 *H. Steffensen*, *Daugbjerg*. 11. Kr.
 23 *Mikael Lassen*, *Vridsløselille*. 3. Kr.
 25 *Fru Elna Danielsen*, *Viborg*. 11. Kr.
 29 *Johs. Nielsen*, *Viborg*. 11. Kr.

1942

74 Charlottenlund

Kristen Bilsvej 16

Hr. Lærer P. Mann Christensen